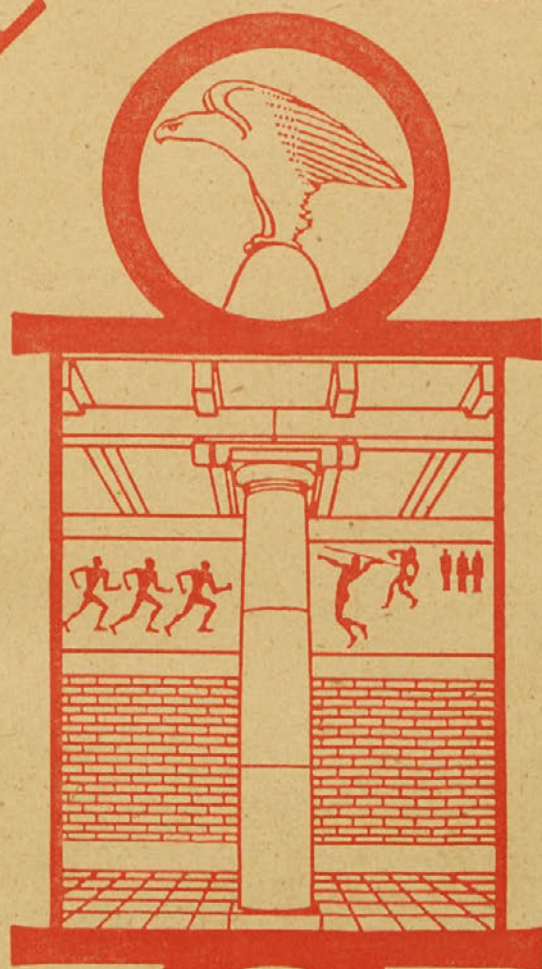

MLADOST

ŠTEV.
11

1 9 9 9

Kupujte pri lastnem podjetju!

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA V LJUBLJANI (LJUDSKI DOM)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje,
poslovne tiskovine in knjige za odseke.**

Tiskovine za Čebellco. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh
potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v Centralno Čebellco.

Zahtevajte cenik!

Naša Sloga

Ljubljana, Poljanski nasip 10

izdeluje

orlovske zastave, zastave za Marijine
družbe, cerkvene bandere, trakove,
mašne plašče, baldahine itd. — Ima
veliko zalogo svile in blaga za zastave
ter za mašna oblačila itd. — Popravila
se izvršujejo v najboljšo zadovoljnost.
Cene nizke, postrežba točna. — Pro-
računi, načrti in pojasnila brezplačno

Naša domača

Kolinska cikorija

**Je izborna in izdatna
Zelo priporočamo!**

TRGOVINA

MARIJA ROGELJ

priporoča veliko zalogo raznovrstnega
blaga za plašče, obleko in perilo, brisače,
namizne prte, servijete, cvilih, fine no-
gavice za otroke, dame in gospode in
veliko izbiri domačega izdelka. Perilo
za dame in gospode. Izgotovljene ob-
leke in plašči za velike in male, pred-
pasniki za odrasle in otroke iz lista,
klota, kontenine in šifona. Blago dobro,
prav nizke cene!

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg števil. 15

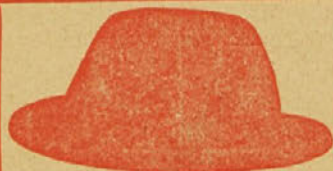
priporoča svojo zalogo

**dežnikov,
solnčnikov in
izprehodnih
palic**

Popravila izvršuje točno in solidno.

POZOR

kje kupujete

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dež. plašče, dežnike in dr.
modno blago kupite najceneje pri

„AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane
stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje;
b) vse premično blago, mobilije, zvonove in
enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.

2. Zvonove proti razpoki in prelomu.

3. Sprejema v novoustanovljenem živ-
ljenskem oddelku zavarovanje na doži-
vetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in
ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

P. Roman:

Immaculata v sijaju zvezda...

Molitev moža pred Njo.

Zvezd dvanajstero obkroža ti čelo deviško in noga deviška sloni na belini meseca. Vsa si v sinjini. Tako nežna si, tako deklinška in istočasno me prevzema vojažen pred Tvojim veličanstvom. Kakšne skrivnosti so v Tebi. Sami prepadi. Mika me Tvoja čistost, Tvoja nedotaknjenost me opaja, Tvoje devišvo me vsega prevzema s sveto grozo, Tvoje materinstvo me napolnjuje z ganotjem. In Tvojega življenja trnjeva pot me navdaja z bridkim obžalovanjem, da Ti ne morem streči kot pažek ali vitez, da bi čuval Tvojo nežnost pred nevarnostmi...

Saj vem, da se mi smehljaš: češ — saj Te moram jaz čuvati in jaz nad Teboj zgrinjati svoj sinji plašč in res ne potrebujem tvojega meča in tvojih moških sil.

Pa vendar vem, da Ti je vseč moja dobra volja, da Ti je moja resna pripravljenost za Tvojo službo draga.

Kaj naj ti tudi sicer dam. Mojo ljubezen imaš, saj sem ves Tvoj in Tvoj hočem biti. Samo dobra bodi z menoj in usmiljena. Nočem biti nezvest, pa že nezvesto ravnam. — Tako je včasih z menoj. Čist hočem biti, pa mi pogled uide in v meni zagori strast — da me ti ne čuješ, da me ti ne varuješ — kako bi že globoko padel. Tako pa v ženi in deklici tudi Tebe vidim. In sijaj Tvojih zvezd obliva tudi deklinška in ženska čela. Če zadivjajo viharji, se spomnim Tvojih belih rok, ki iz njih lijejo samo žarki lepote in svetosti.

Prejasna gospa, izprosi mi, da me Tvoj božji sin sprejme za svojega viteza. Kogar On prizna za svojega, ta je najvišje dosegel. Svoje dni so samo knezi in kralji smeli dati viteški udarec. — Kaj so knezi zemlje proti Tvojemu Sinu, ki je kralj vseh kraljev.

Vem sicer, da nisem vreden te časti, zato sem tudi rekel: izprosi! In še to izprosi, da me potem ohrani v zvestobi in milosti, da se nikoli ne izneverim.

*O, Immaculata v sijaju zvezda,
Prisegam Ti pred obličjem neba,
Da moja duša je Tvoja vsa
In sina Tvojega Jezusa.*

In prosim še to, da bi za vse veke bila...

P. Krizostom:

Fantovska beseda Brezmadežni.

*Že davno poznam tvoj obraz.
Poznam ogenj tvojih oči.
Vem, da iz tvojih rok
bela lilija dehti.*

*Davno že sem potopil dušo svojo
v smehljaja tvojega skrivnost.
O zdaj razumem tvoje belo čelo
in tvojega srca modrost.*

*O Mati nedotaknjena!
Duša mi plaka pred teboj
ob misli na tvojo lepoto.
Tako čudno je včasih z menoj.
Življenje se mi zajeda v dušo trpkó.
Sredi bolne noči pa mi sije
tvoja podoba tako ljubó.*

*Veš Mati — odkrito ti povem:
moj korak je plah,
če se zazrem v tvoj beli pajčolan —
vsa fantovska prešernost
mi krikne v tožni dan,
da me zazebe v dušo.*

*Brez tvoje zvezde
pota k Bogu ne znam.
Brez tebe ne morem naprej.
Kako naj se te oklenem, povej! —
da ne ostanem na cesti sam.*

Anton Komar:

Fantiči.

Povest.

XI.

Tamburaški zaklad v Prosveti je buril organista Matka Veseliča in mu krajšal spanje pravičnika. Tiste note, ki jih je bil siški trgovec priložil glasbilom, je skrbno pregledoval kakor da so hieroglifi, ker sramota mu raste, ako jih kdo drugi mimo njega ugane, zakaj kdo naj vodi tamburaške vaje, ako ne on. Doslej se je kazal hladán za kaplana Križmana, zgolj službeno vljuden. Toda ko se človeku takole pod zimo zanohtá, išče iskrenejšega stika s kom, ki bi utegnil pomagati. Celo z mladim učiteljem je začel spoštljiveje govoriti. Saj se vsak muzikus zaveda svoje lastne vrednosti, zato se ni čuditi, če budno ne-guje in brani svojo veljavo.

Dobra beseda najde dobro mesto. Znaki organistove prijaznosti niso mogli ostati brez učinka na kaplanovo srce, na tisto človekoljubno srce, ki je imelo zadosti tihega humorja.

Prvi učinek je bil nenavaden.

Na zadnjo nedeljo v adventu, na tisto, ki je za promet brez vsakega dvoma zelo koristna, ker hoče imeti ravno pot, so ljudje videli Poldeta na lahkem vozu z enim konjem, ko je kmalu po kosilu vozil kaplana in organista — litanije sta prepustila župniku in pevkam — pa še učitelj je sedel zraven kaplana. Le kam gredo? V samostan! Dà, v samostan, tri ure hoda od Prečnega dola.

O svet, škoda bo, je jadikoval Martin, ko je doznal, kam so šli, velika škoda za svet zanikrni, ki bo izgubil štiri mladeniče, pa kakšne! O kako so srečni, oni se potegujejo za nebesa, jaz pa hodim za fižolom. Mladeniči, namenjeni v ognjeno peč, naj vas angel reši. Samo trije kupčki pepela — če ne bo četrti angel — bodo pričali: Spomni se človek, da si prah. Tako je zdihoval Martin; jokal pa ni.

Mâr je bila mladeničem ognjena peč in Martinova žalost! Še smejali so se, da so ga ukanili, in mu povrh norčavo želeli, naj svojo nevoščljivost potolaži z nado, da bodo zanj Boga prosili. Edino sani so pogrešali, ker je bilo premalo snega; koliko lepše se vozi, kadar pocingljavajo kraguljčki.

V eni uri so z dobrim konjem premerili pot in zavozili na stransko dvorišče v samostanu, kjer je bil hlev za konje, da so vanj svojega postavili. Kaplan jih je nezmotljivo vodil skozi neke prehode v samostansko vežo in pozvonil pri notranjih vratih.

Onstran vrat so se bližali koraki kakor pri uri, ki ni prav obešena: tr-trok, tr-trok v znak, da nista obe nogi enaki. Zaškrktal je ključ, vrata so se napol odprla in ob odprtini je stal v rjavi kuti mlad mož kakih 35 let, po polni plavi bradi res mož, po nežni koži in čistih očeh skoro ženska.

Želite? je izpregovoril kratko in stvarno brez ljubohlepnosti, pa je zagledal Križmana in so mu zažarele zenice prijazneje: Želite, gospod kaplan? Rad bi se zglasil pri gospodu predstojniku.

Dobro, je rekel brat Peregrin, doma so, kar z mano pojdite. Tačas naj drugi gospodje malce potrpe. Vendar jih je vzel na domačo stran klavzule.

Kdo ve, se je domislil učitelj, če bi pustil semkaj Vlaha; Turka in razbojnika bi najbrž moral, toda prepovedal bi jima z besedo, dovolj bi ju peklo. Poznal je gospod Milan starokrščansko zgodovino, četudi velikanskega boja papeža Gregorija VII. za investituro ni mogel nikakor doumeti na učiteljišču, zakaj profesor je govoril o dveh mečih, o solncu in luni, ni mu bil všeč papež, ki je svetnik, a je le povedal z nekim zanosom njegove zadnje besede: Ljubil sem pravico, sovražil krivico, zato umiram v pregnanstvu. Od tega spomina na srednjeveške menihe je preskočil na sodobno misel, ali niso samostanci pregnanci, ker tako sami hočejo. Res je, reči so med nebom in zemljo, ki jih magister ne dožene, profesor komaj sluti. Ni se zastonj Gundulič v Osmanu najprej pogovoril s prazno ljudsko oholostjo.

Že sta po stopnicah prihodila kaplan Križman in pater.

Hitro je kaplan pokazal patru Severinu svoje tovariše, ki so si ga vzeli pod oči. Pri učitelju se je pater lahko priklonil brez ostrine, vendar s pomnežem: Tudi Vi, gospod učitelj! Vsem pa je predložil: Menda bi radi videli našo cerkev, pojdimo, da vidimo, kakšna je. Šli so za njim. Bržkone jih je vodil po nekaških bližnjicah, ko je moral dvakrat rabiti ključ.

Dolga cerkev, lepo zidana, zelo prostorna, toda preprosta. Diši po kadilu od popoldanske božje službe. Tlak iz rdeče opeke! Preveč je to kmetiško in štedljivo, je menil učitelj, ki ni vedel, v kakšno podrtijo so prišli menihi pred nekaj leti.

Pater je goste vodil najprej pred veliki oltar in pokleknil na stopnico k pregraji. Zagledali so se v Marijo v oltarju. Komaj so mogli zmoliti tri očenaše, je pater vstal. Očitno bi bil rad še klečal, a ni mogel romarjev sušiti na kolenih.

Učitelj je zmolil — resnično je to — tri očenaše in si med tem ogledal Marijo, žalostno mater. Na prvi pogled ga je spreletelo: To je kruta egiptovska Izis. Pa je pogledal natančneje in se premislil: Nak, to je Devica in Mati in Vdova; dobro ve, kolikšno krivico so storili njenemu Sinu, ki z visečo glavo počiva v njenem naročju; očitki gredo sicer iz njenih oči do zaslepljenih morivcev, a milobne so te resne oči; ko bi morivci poklekneli s kesom, bi se njene oči posladile v neizrekljivi lepoti usmiljenosti. Ta misel je učitelja omehčala in pogledal je tretjič podoba: Oh, to je otrok, to je deklica, ki se je za časek zamislila, kako strašno bo, če bodo padli grešniki v roke živega Boga; boji se zanje, vse bi rešila, samo da privolijo. Ne, to ni Izis, to je Madona. O Marija, je zdihnil učitelj Milan.

Še po cerkvi so šli. Na moški strani je bil prvi Mihael, pod njim grdi, obupani hudič — napuh; naprej Rafael, zadovoljen s precejšnjo ribo, ni bil lakomen; dalje Gabriel, ki je z lilijo v roki kazal, kdo da je. Nato so bili skoro sami redovni svetniki, eden s krvavo rano na sencih. Na ženski strani so bile same svetnice, vse sloke postave, v milozdravospodobni razkaznosti, sama večna ženskost, večina iz domačega reda.

Preveč so zaljubljeni v svojo družino, je že posumnil učitelj, ko je zagledal v ospredju ene ladje Frančiška in prav tako v drugi Alojzija, in še pozneje nekoga, ki bi bil lahko Bernard ali Ignacij. Sramoval se je na tihem prenačle sodbe. In kakor bi mu vedel pater Severin misel, je povedal polglasno: Človek je povsod in vselej enak. Poglavitno je, da se najde. Učitelj je ta izrek občutil do dna, ob tisti uri bi lahko rekel razbojniku: Moj brat si, samo povej, kaj si želiš.

Iz cerkve so šli v sobo za goste. Mrzlo je bilo v nji, a gorelo je že v železni peči in brat Damijan je prinesel vina in kruha.

Tedajci je Veselič, ki je bil ves čas nevesel, razodel patru Severinu, da bi rad govoril s njim na samem. Prav, je rekel pater, natočil vsem kozarce, samo sebi ne, in sta šla. Kaj sta imela, koga to briga.

Kaplan in učitelj sta medtem ogledovala japonsko vazo na oknu in še neko drugo, morda starogrško.

Ni minilo deset minut, ko se je s patrom vrnil pravi Veselič. Imel je tamburaške note: Lepa naša domovina. Pol ure sama in pristna tamburica!

Joh, joh, strah! Vrata se odpro, prikaže se sam opat. Vsi so vstali, se poklonili.

Pogledal je na mizo: Damijan, prinesi še, takšne fantiče, ki pridejo v samostan pit in jim dajo pit, imam rad. Gospod kaplan, malo pridete k nam!

Daleč je.

Daleč? Ko Zeppelin vozi okrog sveta?

On že, za njim so kapitalisti.

Ali nimate nič v hranilnici.

Imam nekaj.

Glejte ga kapitalista, denar ima v hranilnici, obresti vleče; ali se Vas to prijema, gospod kaplan.

Ne bo sile, milostni gospod.

Tudi jaz tako mislim. Hvala Vam, da ste ob svoji beri naredili tudi nabirko za dijače; vse tri vreče pšenice smo poslali v Ljubljano in še dodali.

Opat se je primerno pogovoril z vsemi, dal roko kaplanu, ki jo je poljubil, nato trem tovarišem, ki so storili takisto.

Ko je opat odšel, so izpili vino in konja napregli. Pater Severin jih je spremil k odhodu.

Vozili so se skozi polje, molčali mimo hiš, vsi slovesni, prazniški. Ko so prišli v gozd, je začel Polde s tihim glasom: Izvedel sem nekaj novega od mojega dekleta zaljubljenega, da ona si izbira drugega, za mene ne mara nič več.

Tako je zadel Polde, da so pesem kot potrebno vsi štirje ponovili glasneje. Mrak se je delal, srebrna luna je sijala na cesto in hosto, da je bilo prijetno voziti se, sanjati, živeti med pobratimi.

Učitelj je povedal zgodbo meniha, ki je poslušal ptičko pol ure, pa je minilo 200 let medtem.

Takšni so! Silno gledajo na minuto, če kakšnega novincea k zvoncu dobe, 600 let pa jim je malenkost. Če to ni hudobija, je svetost. (Dalje.)

Dr. Fr. Jaklič:

Po mnogih zmotah in zablodah.

XI. Luč na svetilniku.

Avguštin je s svojim delovanjem kmalu tako zaslovel, da si ga je več okoliških škofij želelo za nadpastirja. To je prišlo na sluh tudi hiponskemu škofu, ki ga je pa na vsak način hotel ohraniti svoji škofiji. Zato je nekoč povedal ljudstvu svojo namero, da ga hoče posvetiti za svojega pomožnega škofa, in bučno ploskanje in navdušeno pritrjevanje je bil odgovor množice. Tudi kartaginski primas in vsi okoliški škofje so bili za Avguština. Le Megalij, škof iz Kalame (sedaj Gelma), se je protivil, opozarjajoč na Avguštinovo nekdanje manihejstvo. Ko pa je od bliže spoznal njegovo osebnost, redovništvo in delavnost, je bil brž tako navdušen zanj, da je hotel ravno on biti tisti, ki mu bo podelil škofovsko posvečenje.

Avguštin je ob tej priliki spisal svoje nesmrtno »Izpovedi«, ki že toliko stoletij budijo najgloblje verske misli in čustva. Glavna njihova trditev je: »Veliko sem grešil, pa še večje kot moji grehi je bilo božje usmiljenje.« Misel, ki se v njih večkrat ponavlja, lepo izrazi psalmov stih: »Okusite in pogledjte, kako sladak je Gospod!«

Tako je l. 396. Avguštin sprejel v hiponski stolni baziliki nase škofovsko kapo, na svoje rame pa težko breme. Kmalu po njegovem posvečenju je namreč Valerij umrl, vodstvo škofije je prešlo na Avguština. Dobro je vedel, da ne bo od druge dobil pomoči kot le od lastnega dela ter lastne razumnosti in dobrodelnosti; zato si je vse troje v veliki meri osvojil.

Preselil se je v škofovsko stanovanje; pa tudi tu je s svojimi duhovniki prav do smrti nadaljeval samostansko življenje.

Škofija hiponska ni bila večja kot druge okoliške; imela je približno obseg kakšne naše večje župnije in škof je imel v njej veliko opravil, ki jih dandanes vršijo župniki.

Njegovo glavno delo je bilo pridiganje. Skozi dolgih 35 let je oznanjal sv. Avguštin božjo besedo v tako zvani »večji baziliki« ali »baziliki miru«. Z izrazom »mir« so takrat označevali krščanstvo zaradi njegovih blažilnih in pomirjevalnih učinkov. Kako globokoumen je bil ta naziv!

Bazilike so bile prve velike krščanske cerkve, zgrajene po vzorcu rimskih stavb za tržna opravila in sodišča. Imele so polukrožen vzvišen prostor, apsidno, za oltar in duhovščino. V večjih bazilikah je bilo več ladij za ljudstvo; ločili so jih krasni stebri z okrašenimi glavami. Spremaj je bil prostor za pevce, ob vsaki strani pa po en ambón ali vzvišen prostor, na katerih sta se brala list in evangelij. Pred vhodom v ladje je bila lopa, kjer so stali javni spokorniki. Pred lopo je bilo večje štirioglo dvorišče, imenovano átrij, obdano od hodnikov; sredi atrija je stal navadno vodnjak, ki je ob vročini pršil vodo in hladil zrak. Pred vhodom v atrij je bila majhna lopa na stebrih, nazvana preddurje. Bazilike so bile sijajno okrašene. Glavni okras so bile slike na stenah, zložene iz mozaikov (barvnih kamenčkov). Spremaj so radi upodabljali Kristusa v ne-

beški slavi. Stolpov bazilike niso imele, tudi ne zvonov, ampak so vabili k službi božji udarjaje na velike viseče bronaste plošče.

Poleg »bazilike miru« sta bili v Hiponu še dve drugi baziliki, eno od teh je dal postaviti Avguštin. V obeh, pa tudi v okoliških škofijah, zlasti v ljubljeni Kartagini, je tudi večkrat pridigal.

Skoro vsak dan je imel cerkven govor, včasih kar po več, čeravno je bil vedno slabotnih pljuč. V svojih govorih, ki so se nam v nebrojnosti ohranili, nima tiste stroge razvrstitve misli, kot je sedaj običajna. Vse je bolj domače. Tudi ves nastop in način govora je bil bolj po južnem okusu preprost in domač. Med pridigo so poslušalci škofa, ki je pridigal vselej iz svojega sedeža ob oltarju, lahko prekinili, mu pritrdjevali in ploskali, pa tudi ugovarjali ali mu navajali mesta iz sv. pisma. On je včasih vprašal vmes, če ga razumejo, ali če so že trudni, ali če je tudi njim tako vroče. Kadar bi jim bil rad kaj daljšega razložil, jih je kar vmes poslal se okrepčat v gostišče za popotnike, ki je stalo ob baziliki poleg drugih cerkvenih stavb, n. pr. stanovanj za posvečene device, ubožnice, šrambe za žito, ki se je ob stiski delilo med potrebne, i. t. d. Kadar so se mu poslušalci malo polaskali, da ga radi poslušajo, jim je še on v pohvalo izrazil svojo zadovoljnost. Vsi večji domači in svetovni dogodki so prišli na vrsto. Če se je slišal od zunaj hrup ali klic, ga je govornik porabil v pridigi. Neko soboto sta v bližnji hiši dve judinji peli in igrali na cimbale; Avguštin je pripomnil, da bi bolje storili, če bi šle volno prest. — Vse je kazalo, da govori res duhovni oče svojim ljubljenim ovčicam. Trgovcem in mornarjem, kmetom in obrtnikom, sužnjem in izobražencem: vsakemu je vedel to povedati, kar je bilo zanje najbolj primerno in potrebno. Med svojimi ovčicami je nehote pozabil na svoj aristokratizem.

Pridige so po navadi kratke. Moti pa v njih malenkostno razstavljanje in čudno tolmačenje besedi sv. pisma.

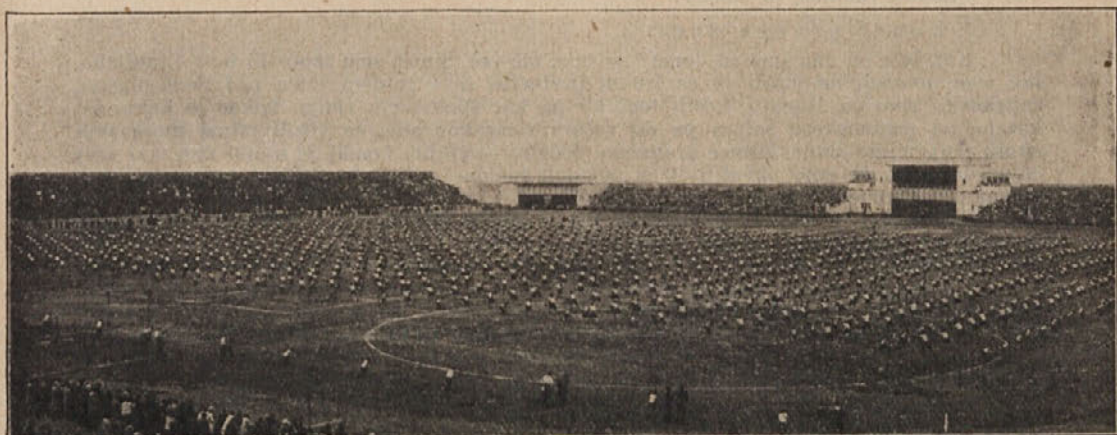
Poleg pridiganja je bilo poglavitno škofovo delo skrb za ubožce, vdove in sirote. Da bi cerkev mogla čim več storiti zanje, je zahteval Avguštin od duhovščine, da je živela v apostolskem uboštvi; njihov zgled bi naj pomirjevalno vplival na bedne siromake, da bi še oni volneje nosili bremena pomanjkanja. Hiponska cerkev je polagoma dobila lepa posestva in Avguštin sam jih je osebno upravljal. Jahaje je pregledoval travnike in njive, oljčne gaje in vinograde, gozde in gospodarska poslopja. Sklepal je pogodbe s kupci in prodajalci. Gospodarstvo mu je bilo prijeten odmor pri dušni napetosti, obenem pa mu je nudilo krasnih misli in prispodob za govorništvo in pisanje.

Eno delo pa mu je bilo zares zoprno: to, da je moral biti glasom državnih postav kot škof tudi sodnik v civilnih, svetnih zadevah. Okrog škofijske hiše se je ob sodnih dneh razlegal krik in vik, razpaljene strasti sebičnosti in sovraštva navadno niso imele dosti ozira na njegovo osebnost in umevanje za njegove modre nasvete.

Poglavitno opravilo pa je polagoma postalo za Avguština pisanje. Že pisem je nešteto napisal, od vseh krajev so se ljudje obračali nanj po nasvete in pojasnila. Veliko se nam jih je ohranilo. Še bolj važno pa je njegovo pisanje zoper krivoverce. Poleg manihejcev so bili najbolj nevarni za njegovo škofijo in za vso severno Afriko donatisti, ki so širili pogubne zmote o zakramentih. Toliko jih je bilo, da je ena sama njihova stranka mogla sklicati na posvetovanje kar 310 škofov. Cepili so se v razne ločine, saj kjer ni Kristusove čiste resnice, tam tudi ni edinstva. Imeli so po vseh krajih, kjer je bil katoliški škof, svojega protiškofa, v Kartagini svojega protiprimasa in v Rimu celo svojega protipapeža. Bili so tako nasilni, da so njih škofje z oboroženimi tolpmami požigali in morili, pokončavali hiše in polja in nasade ter silili z orožjem v roki, še enkrat prejeti od njih duhovnikov krst. Izdajali so se za večje gorečnike, v verskem oziru so poudarjali svojo afrikansko narodnost.

Avguštin jim je nato zaklical, da je Kristus umrl za ves svet, ne pa samo za severno Afriko, tako je bil prežet od ideje cerkvene edinosti. Pozival jih je na javne razgovore, pa niso hoteli priti. Pisal je proti njim knjige, njih škofje so nato prepovedali svojim pristašem, brati jih. Potem je pa dajal nalepiti na cerkve in druge stavbe letake, ki so na kratko in točno oznanjali in dokazovali katoliško resnico. Še kot 64-letni starček se je vzdignil na daljnjo pot preko pogorja Atlas, izpreobračat zakrknjenega škofa-starca donatista.

L. 411. je pa vendar doživel in sijajno vodil do zmage javni razgovor med 286 katoliškimi in 279 donatistovskimi škofi v Kartagini. Večina krivovercev se je podala njegovim razlogom, zlasti ker so se katoliški škofje prej zavezali, da

Praga: Nastop Mladcev na Stadionu.

noben donatistovski ne sme po spreobrnjenju izgubiti škofijske stolice in da se bodo rajši sami tam odpovedali, kjer je hkrati tudi spreobrnjeni donatistovski škof.

Zoper ostale trdovratneže je pa Avguštin zahteval nastop državnih oblasti, saj je bilo njih kruto počenjanje hkrati tudi civilno zločinstvo.

Tako je v izdatni meri pomagal ohraniti oziroma pridobiti pravovernost svoji domovini.

(Konec sledi.)

Franjo Strah:

Med brati Čehi.

6. Mimo polj in rek do Olomuca.

Pred leti smo iz Břeslave zavili v ostrem loku na levo in dalje skozi polje v Brno. Zdaj pa zavije naš vlak v nasprotno smer, močno na desno in potem naravnost proti Hodoninu, manjšemu mestu ob Moravi. V rahlem polkrogu nas vozi železni stroj vse višje na sever, mimo Uh. Hradišta, Kroměříža, skozi Přerov v Olomuc. Železniška proga se ves čas vije med polji zoreče pšenice in drugimi žitnimi polji. Pri Hodoninu pridemo do Morave, glavne moravske reke, katera nas zdaj ne zapusti več. Tam ob strani se leno pomika nizdol med poljem, dočim se vesela vojska slovenskih fantov in deklet v pričakovanju vozi vse dalje navzgor in proti Olomucu. Vendar pa je reka toliko oddaljena od proge, da jo je le na redkih krajih videti iz vlaka.

Solnce veselo razliva svoje žarke po tej blagoslovljeni zemlji, ki bogato rodi in plačuje delo in trud premnogih pridnih rok. Naši fantje ukajo po vozovih, kje s polja nam kakšna roka zamahne v pozdrav, sicer pa se vozimo, vozimo... Naš vlak se kakor zmagovalna vojska poganja po plodni dolini mimo polj in redkih, za holmi in drevjem skritih vasi. Povsod ljudje obstajajo pri delu, gledajo, gledajo, pozdravljajo, mahajo še dolgo, ko je vlak že daleč naprej... Ponekod čakajo ob progi, kjer vedo, da ob tem času pridemo mimo.

Naš vlak je ves v rožah, ves v zelenju. Spotoma so fantje ob progi nalomili vej ter ž njimi okrasili okna in vse vozove. Zato še bolj vzbujamo pozornost. In mi pride na misel tista znana: e, kamor pride slovenski človek...

Nič hudega, fantje! Kar prav je tako: povsod veseli, povsod mladi, z vriskom in pesmijo v grlu, z veseljem občutjem v srcu, s čisto vestjo v duši, takšni smo mi! To je naša kri in naša pot! Kar tako in vedno le dalje!

Že smo mimo Kroměříža, zdrdrali smo čez par manjših mostov, skozi Přerov, v daljavi nam kažejo Olomouc, sivo mesto... Ni več dolgočasje v nas, zakaj skozi bogato Hano se poganjamo v svojo določeno daljo. V tem kosu zemlje se vam proži raz vlak pester razgled. Na vse strani v daljavo do gričev, do mnogih vasi in vidno gosto naseljenih naselij. Čutimo sorodnost naših domačih zemlja, Sorškega polja, drugih lepih dolin in polj. In pričakovanje je v nas: v Břeslavi tako, kako pa v Olomoucu?

Tedaj završi po vozovih:

Olomouc, Olomouc, tu smo...

7. Konec prvega dne.

Kaj, šele en dan smo od doma? Seveda, nič več. Sinoči smo zapustili belo Ljubljano, noč smo prespali na vlaku in se trudni prebudili še v rahlem jutru pod Semeringom, zajtrkovali smo na Dunaju, kosili tudi ali pa kar spotoma v vlaku, kakor je kateremu kazalo, od poldanskega solnca pa do večernih mrakov smo se vozili mimo moravskih žitnih polj, mimo Hane, žitnice Moravske dežele, — glejte, komaj je minul dan, kar smo od doma odšli, že smo obvozili in si ogledali malone pol sveta, fantje! In vendar smo komaj 800 kilometrov zračne črte od Ljubljane!

Tako: smo v Olomoucu. Pravilno je: Olomouc. Obstanemo. Vsujemo se raz vlak, uredimo se v vrste, skozi peron se pomaknemo ven v ulico.

Sedem je ura, zvečer.

Majhen, skromen, toda svojstven pozdrav. Celo vojaške dostojanstvenike vidim vmes med gosti. V paradni obleki.

Potem gremo, gremo... Godba udarja živahno koračnico, ob straneh ceste stoji nekaj ljudi, ostalo se je strnilo v sprevod. Z zastavami na čelu korakajo slovenski fantje v rdečih srajcah in dekleta v svojem novem kroju skozi glavno ulico v mesto.

Bog pomagaj, Olomouc. Na vsem, kar vidiš in občutiš, je pečat podeželskega mesta. Če ga pomaknemo našim mestom vstric, bi rekli: Kamnik, Kranj, no, recimo Novo mesto, morda Celje. Vsa parada, če še takšna, zgine v nič, ne občutiš, ne doživiš jo v sebi. Zapani, leni tramvaj se podi v silno redkih presledkih po mestu sem in tja. Sodiš, da so le tiri po ulicah, da vozov in prometa sploh ni. Čez dolgo časa ugotoviš, da si se vendarle zmotil in da se kakšen človek le pelje na gotov čas. Blaženo mesto Olomouc, kako skromno, domače, čisto po naše te človek dojame! Greš, greš po ulici in utoneš v samotni, pusti tlak.

No, pa pustimo to! Naši fantje so se v Olomoucu kar dobro počutili. Malo utrujeni so sicer bili od dolge vožnje in vročine, toda živahnost jih ni minula. Koj po večerji so se posamič ali v gručah razkropili po mestu, le redki so šli takoj spat.

Naša »Ljubljana« je v Olomoucu priredila sijajen in v vsem uspel koncert. Naša slovenska pesem je slavila svoj praznik v tuji, toda bratski zemlji. Ni to brez pomena in lahko smo veseli tudi tega uspeha.

Nad mestom je pokojno spala mesečna noč, nikjer nikogar več na ulici, samotni sem stopal po ozkih, zvitihi ulicah v hotel in spat.

Bog z vami, fantje, pa jutri spet...

8. Napočil je solnčen dan...

Veseli, sveži, polni volje in razigranosti so se drugi dan prebudili fantje in dekleta. Bil je lep, solnčen dan, kot bi ga Bog nalašč naklonil veselim Slovincem...

Na vse zgodaj so se bili izletniki porazgubili po mestu. Vsak na svojo stran, kamor je kogar vlekla radovednost. Nekateri so pretaknili vse cerkve, drugi so šli v muzej, na pokopališče itd.

Najbolj zadovoljni so bili menda tisti, ki so se nekoliko pred sedmo zbrali in se z avtomobili ali avtobusom odpeljali v okolico Olomuca. Po lepi beli cesti so oddrdrali v eno izmed najbolj vzorno urejenih moravskih vasi.

In so imeli tamkaj res kaj gledati!

Vse kmetije snažno urejene, s prostornimi dvorišči, z modernimi hlevi. Z eno besedo: vzor kmetijskih domov!

Marsikdo si je na tihem mislil: ko bi še jaz mogel tako...!?

Zlasti so izletniki občudovali do podrobnosti izvedeno organizacijo zadrugištva. Vsi kmetje v vasi tvorijo skupno produktivno in prodajno zadrugo. Ker so vsi člani zadruge in ni izjem, tudi ni konkurence in blago se lahko uspešno in ugodno proda. Vsi kmetje prodajo postavim za isto ceno vso pšenico, zadruga jo neprimerno lažje hrani za slučaj neugodnih cen ali pa jo vsled silne množine lahko dražje in naravnost tovarni proda.

Tudi pekarna v vasi je zadrúžna. Gotov del pšenice daje zadruga v mlin za moko, la pa se porabi za peko kruha za vso vas skozi celo leto. Kruh se peče za vso vas skupaj, vsak dan sproti. Prednosti: porabi se primeroma manj, režija je skupna in cenejša, prihrani se posameznikom čas in vsi vaščani imajo vsak dan svež kruh.

Izletniki so si ogledali tudi moderno urejene hleve, način krmljenja živine in živino samo. V vsem ista podoba: napredek in stanje češkega kmetijstva in živinoreje je na višku!

Kje smo še mi! Toda ni zgolj to vprašanje, bolj važno je drugo: kaj pa smo sploh sami storili, da bi si izboljšali stanje? Češki kmet ume potrebo izobrazbe, zna dalje ceniti važnost organizacije, zlasti zadrúžništva, mi se dostikrat šele borimo s predsodki. In vendar nihče ne bo rešil kmeta, nihče mu ne bo pomagal v sedlo, če ne bo zlezel sam kvišku. Ni še prav nič pomagano, če le zabavljamo in zabavljamo ob štetju vina, če točemo ob mizo s pestmi in se pridušamo nad slabimi časi, — treba je prijeti, delati, zbirati dinar k dinarju, združevati voljo, učiti se, pa gre. Počasi sicer, toda vztrajno in gotovo!

9. Ob gomili...

Po temeljitim ogledu vzorne vasi so se izletniki odpeljali nazaj v Olomuc. Bilo je ravno prav: imel je že priti drugi vlak. Z njim se je pripeljal v Olomuc drugi del izletnikov, ki je bil obiskal Velehrad in prenočil tam.

K sprejemu so se na kolodvoru zbrali vsi že v Olomucu zbrani Orli, naši in češki, prišla je godba, vse se je ponovilo. Kot včeraj, pred včerajšnjim in ob vseh sprejemih.

Nato je armada Slovencev odkorakala skupno skozi mesto h grobu naših slovenskih junakov, ki počivajo v Olomucu. Zunaj mesta stoji tužna gomila, kjer trohne kosti tolikih padlih borcev za nas in našo svobodo.

Bil je veličasten trenutek, ko je na teh grobovih ob mavzoleju stalo tisoč slovenskih ljudi, zbranih od vsepovsod, iz vseh strani domovine...

Po sveti maši, ki jo je ob gomili daroval knezoškof A. B. Jeglič, se je armada izletnikov pomaknila nazaj v mesto in na kolodvor.

10. Proti Pragi...

Letanje, prerivanje, gostolenje na vseh straneh, — to je odhod.

Takšen je bil v Ljubljani, je bil v Mariboru, na Dunaju, v Břeslavi, — prav takšen je bil tudi v Olomucu. Drugačen biti ne more.

Človek se vsega naveliča. Zakaj? Ker je spremenljivo bitje. Ker sam ni popoln, tudi zanj nobena popolna reč ali stvar ne obstoja. Vsak in vsak čas si želi kaj novega, drugačnega. Kar je videl, je pozabil; le tisto še obstoja, kar je pred njim... Kar je daleč, kar le v besedah pozna, kar si je postavil za edini cilj tistega dne ali tistega pota. Praga...!

Le to ime je še živelo v nas, ko je vlak zapiskal in potegnil in smo se znašli zunaj na polju.

Olomuc je ostal zadaj, tam daleč... Mi pa gremo naprej, vse dlje in dlje...

Praga!

Koliko ur še?

Šilovito se je poganjala dolga železna kača. Mimo polj, skozi redke gozdove, med nizkimi griči in zelenimi holmi. Dan kipi, solnce žge, v vozovih je dolg čas, dremavica prijemlje človeka...

In zadremlejš. Zaspíš in se zbudiš. Pa pogledaš v solnčni dan in preko polj — še vedno ista podoba.

Polje, zeleni holmi, zoreča pšenica...

»Pri nas žanjejo, tu šele zori!« rahlo ugotovi fant iz Šenčurja.

»Ja, ampak klasje poglej! To je pridelek, to ga boš odgovarja tovariš s kota.

In oba zreta nepremično tja ven, v blagoslovljena polja, na bogato pšenico. In mislita na dom, na mašo ubogo zemljo ob Savi, na gorenska polja, na svojo domačijo pod gorami. In sta srečna oba, zakaj dom je dom in mimo njega ga mi...

Če še tako borna, ampak osrečujoča je domača streha, domača vas. Če še tako srečen, pa brez doma, brez rodne hiše, — ni popolne sreče. Dvoje je, kar vsevdilj spremlja človeka: mati in dom. Ob sreči in nesreči, ob bridkosti in veselih dneh, vsak čas človek misli na nju, na mater in dom...

Železnica se spusti skozi most čez Moravo, peljemo se mimo Zabřeha. Prešli smo prejšnjo deželno, sedaj pokrajinsko mejo, prevozili smo Moravsko, zdaj smo na Češkem, — »v Čehach.

Zdaj niti holmov ni več, še zelenih polj pogrešamo. Vsepovsod nepregledna ravnina, enolična, pusta ravnina. Sladkorna pesa, koruza, sočivni sadeži.

Pa hitimo mimo mest, mimo tovarn, mimo sto in sto dimnikov. Smo v Pardubích, v Kolínu, — še malo, pa smo v Pragi.

Kolin je znan po istoimenski cikoriji. Tu so glavne tovarne, od tu se razvaža izdelek v vse strani sveta.

Od Pardubic do Kolina smo se vozili ob Labi, ki je poleg Vltave, ki teče skozi Prago proti severu, največja češka reka. Daleč v pokrajino je plovna, težke ladje se pomikajo po njej vse do Kolina. Dalje proti Pardubicam pravkar poglobljeje dno reke, da bo plovna še dlje. Čehi nimajo svojega morja, toda imajo par plovnih rek, ki jih skušajo vse bolj izkoristiti. Vodna pot je najcenejša, uravnana v tok tudi najvarnejša. Čehi to vejo, zato izvajajo tudi posledice tega dejstva. In mi smo mogli na Labi videti težke žerjave, mogočna dvigala in vodne črpalke, ki so pridno dvigali, kopali, poglobljevali strugo reke. Hkratu popravljajo in utrjujejo ob reki obrežja, izsušujejo močvirja.

Praha-Žižkov.

Vendar! Prvi praški predmestni kolodvor. Obstanemo. Pa bi radi dalje, brž prav v Prago na glavni kolodvor, do končnega cilja...

Le počasi. Praga je velika, je vele mesto. Praga potrebuje zraka, se boji dima. V osrčju Prage ni tovaren, tudi železniška lokomotiva in nje strupeni dim je iz Prage izgnan. Le na predmestnih kolodvorih še sopihajo s premogom kurjene lokomotive, v osrčju Prage ne več. Že več let je centralni kolodvor v Pragi ves preprežen z električno žico, po kolodvoru prevažajo vlake z električnimi lokomotivami. Električne lokomotive imajo mnoge prednosti in vrše v Pragi službo med centralnim kolodvorom in kolodvori v predmestjih.

Zato in samo zato smo obstali na predmestnem kolodvoru v Pragi. Izmenjali smo stroje in električna lokomotiva nas je z lahkoto potegnila na centralni kolodvor, — na Wilsonove nadraže.

Praga, Bog s teboj! Dolgo smo čakali in sanjali o tebi, zdaj je dognana in končana dolga naša pot.

Ura je pet popoldan.

(Dalje prih.)

Franjo Neubauer:

Ribič.

*Žarki skakljajo
vrhu vodá,
svetlih se ribic
sto lesketá.*

*Prišel sem žarke
sreče lovit,
ali prehitel
zlati je svet.*

*Prazen od žarkov
in od valóv
tiho odhajam
ribič domov.*

Janko Tajčman:

Bratova tožba.

Težko je nekam človeku, kadar sliši tožbo kakega prijatelja, kateremu bi rad pomagal v njegovi nesreči, a mu to nikakor ni mogoče. In ako prihaja ta tožba od prijatelja, ki ti je posebno drag, ki ti je brat, je tvoje sočuvstvovanje tem večje, je tvoja bol silnejša.

Taka bol je navdala mene, ko sem prejel pismo od brata bivšega odsekovnega predsednika, ki je pred dobrim pol letom odšel iskat sreče — v tujino — v Argentino. Težko je bilo ob odhodu bratu predsedniku, toda svest si svoje sreče je odšel po svetu z obljubo, da se kmalu vrne med nas bogat in zadovoljen. Morda še bolj iskreno kakor on sam, smo mu želeli srečo tudi mi, zato nas je tembolj razočaralo njegovo žalostno pismo, ki se glasi takole:

Dragi brat tajnik, dragi mi ostali bratje Orli!

Po dolgem času se Vam oglašam iz tega žalostnega in zapuščenega kraja. Preden Vam pišem kaj drugega, Vas svarim in rotim, da ako misli še kdo drugi od odseka v to nesrečno — obljubljeno deželo, v katero sem prišel jaz, mu iz bratovske ljubezni odsvetujem, kajti jaz ne želim nikomur doživeti tega, kar sem doživel sam.

Nemogoče mi je natanko opisati položaj, v katerem se nahajam, kajti to okusim le jaz in ljudje, kateri so tukaj, pač pa Vas hočem na splošno informirati o stanju nas trpinov — slovenskih izseljencev. Naše življenje je podobno bolj živalskemu, kakor človeškemu. Delamo od zore do mraka, pa bodisi nedelja ali praznik, petek ali svetek. Ali se ne krči vernemu človeku srce, ko se spomni na nedelje v ljubljeni domovini, ko je šel s tovariši v cerkev ter tam počastil svojega Stvarnika. Tukaj pa ne vidim ne cerkve ne duhovnika ter ne slišim nikdar milodonečega glasu zvona. Hudo mi je

bratje, ko se spomnim na življenje z Vami, kako smo skupaj telovadili, peli in bili veseli, tukaj pa vsega tega ni.

Pa vzemimo tudi iz gmočnega stališča moj sedanj položaj: Res je, da si tu morda več prislužim, kot prej doma, toda res pa je tudi, da ko bi doma tako krvavo delal, kot delam tu, bi zaslužil gotovo in po pravici rečeno več kot tu. Kje pa je potem še zdravje in drugo, za kar je v domačem kraju bolj udobno.

Pa kaj bi Vam še nadalje razkladal o življenju, v katero me je pripeljala nesrečna usoda, saj Vi ne boste nič boljši od mojega jadikovanja. Prosim Vas le, dragi mi bratje, ostanite rajši doma in si srečo poiščite v domovini, kjer jo boste hitreje in lažje našli. Delajte pridno v odseku, da, ko se vrnem, saj dolgo ne bo to, kajti kakor hitro prislužim za pot, jo popiham zopet med Vas, da takrat primemo z novimi močmi kompaktno za delo, za dobro orlovsko in narodno stvar.

Bog živi!

Vedno Vam vdani

Tone.

No sedaj pa lahko spoznamo, kakšna je ta obljubljena dežela in kako se godi v njej tisočim in tisočim slovenskih fantov, ki so odšli tja v dobri veri čili in zdravi, a sedaj pa tam hirajo, dokler popolnoma ne shirajo telesno in duševno.

Bratje Orli! Tudi naše vrste se redčijo z odhodom fantov v to nesrečno deželo. Tudi mi, ki smo tu, občutimo pogubnost onih krajev. Koliko najboljših članov naših orlovskih odsekov je že odšlo tja. V kolikih odsekih se je ravno začela doba najlepšega procvetanja in napredka, pa ti jo odrine tu predsednik, tam načelnik ali tajnik in delo se je ustavilo in se še danes ni premaknilo z mrtve točke.

Pa saj bi še nič ne rekli, ko bi potem našim ljudem v tujini šlo dobro. Toda računajmo tako ali tako, vedno pridemo do istega zaključka, da imamo namreč z izseljevanjem vsestransko izgubo. Trdno sem prepričan, da ko bi danes v vsej Sloveniji napravili obračun o izdanem denarju, ki ga naši izseljenci porabijo za pot v tujino, in o denarju, ki ga pošljejo nazaj, bi dobili tak primanjkljaj, da bi nam šli lasje pokoncu. Pa to bi bil le obračun materialnih stroškov in dohodkov. Kje je pa potem še kulturno in zdravstveno stanje ljudi v tujini?

Poznam več fantov, ki jim je bila doma odprta pot do vsakršne izobrazbe in napredka, ko so pa pri svojem 18.—20. letu odšli po svetu, so se tam popolnoma izoridili.

Bratje! Malo število je nas Slovencev. Zato tudi mi pogubnost izseljevanja občutimo bolj, kakor narod, ki šteje 10 ali 20 milijonov ljudi. In zato moramo posebno mi Orli, ako hočemo biti »jedro« slovenskega naroda, gledati na to, da se izseljevanje čimbolj omeji. To pa bomo storili nalažje na ta način, da bomo našo mladino, osobito svoje članstvo in svoj naraščaj vzgojili v toplem nacionalizmu, v vroči ljubezni do rodne grude.

Ko bomo to delo enkrat storili, da bomo naše ljudi privezali na dom, bomo izvršili največje patriotsko delo in izseljeniško vprašanje bo rešeno.

Morda bo staval kdo pomisleke, češ, da naša domovina nima dovolj kruha za nas vse. Toda bratje, bodimo si odkriti in priključimo si v spomin besede našega nesmrtnega Gregorčiča, ki je dejal:

»Za vse je svet dovolj bogat
In srečni vsi bi bili,
Ko kruh delil bi z bratom brat,
S prav srčnimi čutili.«

Tudi naša domovina je za vse nas dovolj bogata, samo zavist naj izmed nas izgine in v bratsko ljubezen se poglobimo.

Kako lep je tudi znani srbski pregovor, ki pravi:

»Domovina kakva bila,
rodenom je sinku mila!«

Zato bratje, četudi nam ni vselej z rožicami postlano, moramo na oltar domovini prinesiti tudi majhno žrtev, ako je potrebno.

Res je, da moramo včasih tudi trpeti, toda, ali ni lepše trpeti v domovini, kakor v tujini? In kadar te obišče smrt, ali ni tedaj lepše in slajše umreti v domovini, kjer umrješ lahko v naročju ljubljene mamice, v krogu dragih bratov in sestra in često tudi svoje izvoljenke in drugih svojcev. Ali ni taka smrt lahka in prijetna?

Sedaj pa premislimo smrt v tujini. Tam največkrat človek niti ne umrje naravne smrti, ampak zakopan v kakem rovu, pozabljen od vesoljnega sveta. Ob smrtni uri ne vidi dragih domačih, niti ne prejme sv. popotnice niti ga ne spremlja duhovnik na njegovi zadnji poti. Ali ni taka smrt nekam strašna in že misel nanjo ti dela neprijetno razpoloženje.

Naj za enkrat zadostuje, saj je marsikomu, ki bo bral te vrstice, znano življenje v tujini. Mislim pa, da ne bo nikogar, ki bi dejal, da pretiravam.

Dolžnost slehernega Orla in slehernega Slovenca pa je, da pomaga s svojim delovanjem privezati naš narod, zlasti mladino, na rodno grudo, s čimer bo zaceljena največja rana na našem narodnem telesu.

Organizacija

Narte Velikonja:

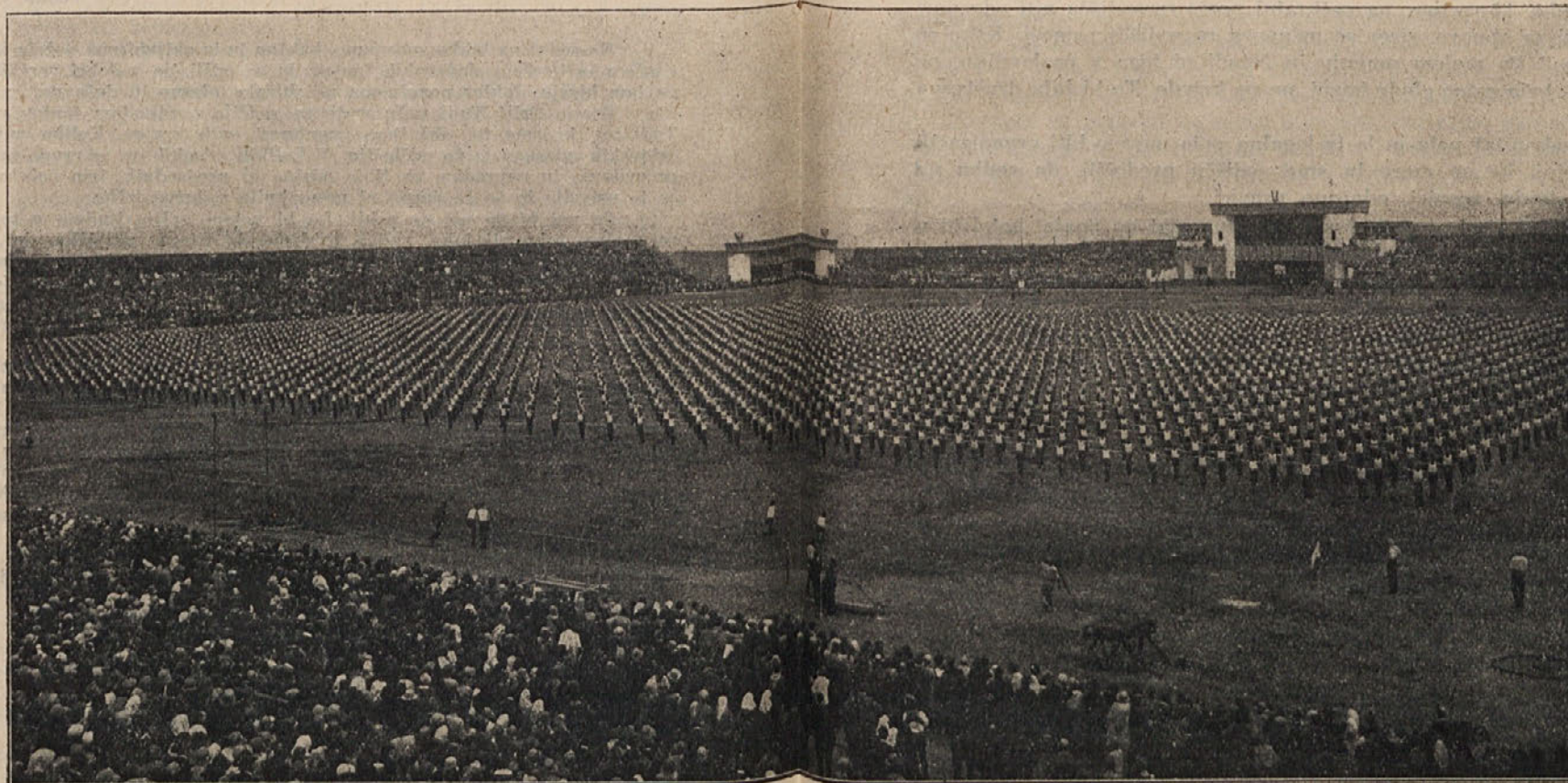
Crimen laesae maiestatis organisationis.

Vsaka družba nosi med svojimi pravicami tudi znak suverenosti, to je, neodgovornost pred nikomer razen odgovornosti pred vestjo in Bogom. Čut nedotakljivosti je v človeški družbi tako močan in v bistvu družbe tako nujen, da

kdor dvomi brez dokaza o čemerkoli, ne sme širiti svojih dvomov niti ničesar podvzeti, kar bi po dejanju vzbujalo željo, da bi bili dvomi resnični.

Na tej resnici se ne da ničesar lepšati niti opravičevati bodisi z mladostnim ognjem bodisi s starčevsko taktiko.

V društvih samih imamo znak suverenosti v občnem zboru in razsodišču. Pri Orlih n. pr. voli občni zbor razsodišče ter s tem odda del svoje suverenosti, v drugih društvih si često stranke same postavijo razsodišče na način, ki jamči za čimvečjo nepristranost. Člani razsodišča, ki si n. pr. pri Orlih za vsak primer postavi predsednika, so sicer zaupniki obeh spornih s'rank, toda ne njih odvet-

Praga: Veličasten orlovski nastop na Stadionu.

se uveljavlja n. pr. v družini v neodgovornosti staršev do otrok, v državi v neodgovornosti nosilca te pravice do državljanov.

Odsev tega družabno nadtvornega (metafizičnega) pojava, ko stopi človeška družba prav tako kakor poedinec v neposredni stik z nadtvorno ustanovo, t. j. vestjo, in njenim povzročiteljem, t. j. Bogom, so tudi sodišča.

Kdor dvomi o tem, ali se posameznik ali določeno sodišče nahaja v čistem odnosu do svoje vesti, ta maže ob dostojanstvu človeka; kdor dokaže, da je bil njegov dvom opravičen, je obenem prinesel dokaz za najgršo pokvarjenost človeške duše. Zato je očitek pristranosti sodbe najtežji očitek, ki ga more kdo izreči človeku, in je po mojem občutku celo očitek krive prisege manjši, kajti sodišče mora in more pričevanje še pred svojo sodbo oceniti. Toda

niki, temveč zagovorniki resnice in pravice. Tudi ne sme pri Orlih, ako so res pravi Orli, iti nobeni stranki za to, kdo bo »pogorel«, temveč samo za vprašanje, kaj je resnica in pravica. Od Orla, tudi če je tožena stranka, se po mojem mnenju more zahtevati več, nego od navadnega kazenskega obtoženca, more se zahtevati, da pove čisto resnico, kar izpove, le to bi mu dovolil, da molči v stvareh, ki bi njemu škodile, ker stvari, ki se ne dajo dokazati, tudi niso mogle škoditi orlovski misli. Toda res iskreni Orel se tudi te izpovedi ne bo strašil, ker je to znak ljubezni do stvari same.

In kakor je očitek pristranosti sodišču najtežji očitek, tako je očitek pristranosti društvnemu razsodišču najtežji udarec po dostojanstvu dotičnega društva. In tak udarec je še hujši, če se zgodi pred nepoklicanim.

Morda se res dogodi včasih, da se komu zdi, da ta ali oni izrek razsodišča ne izčrpa sporne zadeve do dna, toda stvari ne sme nihče med nami presoјati s svojega ozkega razgleda, ker si mora biti v svesti, da je razsodišče pač imelo drugačne in širše poglede na snov in na tezo zadeve. In manj škode prinaša skupnosti tudi v resnici površnejši izrek nego pa razširjevanje dvoma o pravičnosti sodbe.

To velja posebno tam, kjer ni zoper sodbo priziva.

Ali je vendar možno spremeniti pravnomočno sodbo. Je. Razsodišču, ki je dokončno odločalo, se more predlagati obnova postopka na podlagi novih dokazov, ki jih prizadete stranke pred prvo sodbo niso imele, odnosno niso mogle uporabiti. Stranka, ki rečimo, na večkratni poziv razsodišču niti odgovori ne, ta ne more prositi za obnovo, sicer se ustanova razsodišča osmeši. Kako se more še omiliti sodba? Po mojem mnenju in četudi ni tega v poslovniku, po sklepu občnega zbora, toda samo glede kazni, ne pa krivde. To bi bila društvena amnestija.

To so legalna (zakonita) pota in le ta legalna pota morejo biti organizaciji v prid, le to so načini, ko se more in sme sodišču predočiti, da sodba ne ustreza dejanskemu stanju, resnici, odnosno pravici.

Morda bo kdo dejal, da mu prav vsa ta legalna plat ne ugaja, hotel bi v stvari elastičnosti, širokosti, kakor se glasi včas, skratka: hotel bi izjem zase, odnosno za sobrača. Kdor bi dopustil izjeme, ta ruši ves red, prepušča vso organizacijo samovolji, odnosno zahteva, da je sodnik o svoji stvari poedinec. Kdor zahteva izjeme, tudi če so bistveno dobre, pa jih uveljavlja nelegalno, ta se postavlja izven organizacije. In znak nerazsodnosti, ali bojazljivosti, ali nepreudarnosti je, če dotičnik ne izvaja zadnjih posledic. Ni dober katoličan, ki se ne drži cerkvenih zapovedi, ni dober član organizacije, če se ne drži njenih sklepov.

Toda nenavadno, pravega moža nedostojno in Orla nevredno bi bilo bežati pred razsodiščem ali mu celo očitati pristranost, preden je izreklo sodbo. To more storiti samo tisti, ki je prepričan o svoji nezmotljivosti in ki je tako poln samega sebe, da ne prisoja svojemu dasi morda starejšemu in izkušenjšemu bratu ne vesti ne preudarka. Kajti pomisliti moramo, da imata obe stranki pred razsodiščem do zaključka razpravljanja priliko in čas, da doprinašata snov za pravilno oceno obtožbe in brambe.

Delovanje sodišča je sveto delo in je v službi Pravice in Resnice in ob njegovo svetost se zadeva samo napuh človeka. Naj bo organizacija še tako slaba, toda v razsodišču preneha biti organizacija, to je zveza za nekim skupnim ciljem stremečih ljudi, in postane samo odnos med človekom in Bogom. V moč vesti ne veruje, kdor izbegne razsodbi, po vesti bo moral izvajati še nadaljnjo posledico in pretrgati vse vezi z ljudmi, ki po njegovem mnenju nimajo vesti.

In nima čistih namenov, kdor tega ne stori.

To sem sklenil in se čutil dolžnega zapisati, dasi nisem bil zato naprošen, ker sem brez svojega prizadevanja član razsodišča SOZ in včas tudi predsednik. Kot tak sem tudi upravičen razsodiščem bratskih odsekov označiti osišče dela in pomena društvenih razsodišč.

Bratom Orlom bi pa priporočal, naj se razsodišču zaupajo kakor spovedniku, kajti iz zaupanja raste blagoslov in moč, nezaupanje pa je smrt vsake skupnosti. Oče prepira je vrag in psihološka resnica je, da sta po večini napuh in ničemurnost oče in mati nezaupanja in nepokorščine. Najbolj pa je nevaren še napuh v dobrem, kajti še vedno velja resnica:

»Mut zeiget auch der Mameluk,
Gehorsam ist des Christen Schmuck.«

O vlogi in pomenu bank v današnjem gospodarskem življenju.

Pisec teh vrstic je kot bančni uradnik dobil nalogo, da naj v kratkih potezah oriše vlogo in pomen bank v današnjem gospodarskem življenju. Ali kož ta naloga izgleda lahka, vendar ni tako preprosta, kot bi se komu dozevalo. Na eni strani je to polje pri nas še skoraj docela novo in nepoznano, na drugi strani pa človek pri praktičnem udejstvovanju na vse teorije, kar se jih je kdaj učil, vedno bolj pozablja, oziroma ne dobi časa, da bi o njih premišljeval. To velja posebno pri denarnem poslovanju, v praktičnem bančnem življenju, ko se neprestano nakazujejo, izplačujejo in tako rekoč mečejo semtertja zelo velike vsote tujega denarja. Tu človek že skoraj izgublja prave pojme o denarju, ki se mu začena dozdevati kot neke vrste blago, ne pa več to, kar prav za prav je, oziroma kar je bil prvotno, namreč le splošno merilo vrednosti blaga in pa menjalno sredstvo. Denar torej postaja neke posebne vrste blago, dobrina, ki daje donos v obliki obresti, ali z drugimi besedami denar postaja kapital.

Denar se zbira potom štedenja in kot kapital koncentrira po najvišje razvitih denarnih zavodih, ki jih imenujemo banke. In ravno vsled naraščajoče koncentracije (osredotočenja) denarnih sredstev pripada bankam v današnjem gospodarskem ustroju, ki bi ga v nasprotju z naravnim gospodarstvom (t. j. zamenjava ene vrste blaga z drugo) prejšnjih dob označili kot denarno-kapitalističnega, izredno važna vloga. Splošno se namreč priznava, da se dandanes okoli denarja suče vse gospodarsko življenje. Zato lahko razumemo velikanski vpliv bank po gospodarsko bolj naprednih in kapitalistično dobro organiziranih velikih državah, kot so Angleška, Združene države, Francija, Nemčija itd. Posebno do skrajnosti je koncentracija kapitala izvedena v Angliji, kjer je danes le še 17 velikih bank z 9381 podružnicami, dočim imamo v manjši in gospodarsko primeroma šibki Jugoslaviji še vedno 663 bank, dasi se je to število v zadnjih letih že precej zmanjšalo. Dejansko danes na Angleškem denarni trg popolnoma obvlada 5 velebank, katerih vsaka ima desetkrat toliko vlog kot vsi bančni zavodi v Jugoslaviji skupno.

V Jugoslaviji bi danes seveda še težko bilo govoriti o kaki »bankokraciji« (odločilni vpliv bank), posebno ne v slabem pomenu besede, vendar pa tudi pri nas vpliva velikih denarnih institucij (podjetij) ni podcenjevati. Tako n. pr. je čisto jasno, da velika moč hrvatskega gospodarstva sloni predvsem na dejstvu, da je Zagreb sedež nekaterih najmočnejših in najstarejših bančnih zavodov v državi; vsled tega je tudi postal finančno središče Jugoslavije. Iz poučne razprave gen. ravnatelja dr. Ivana Slokarja o bankarstvu v Jugoslaviji (v knjigi »Slovenci v desetletju 1918—1928«), razvidimo, da imajo zagrebške banke preko pol milijarde kapitala in tri milijarde dinarjev vlog; belgrajske banke imajo isti kapital, a samo pol milijarde vlog; ljubljanske banke 100 milijonov kapitala ter tudi pol milijarde vlog. Banke v celi Sloveniji pa imajo 600 milijonov vlog. Pri tem je pa seveda treba upoštevati, da niti v Srbiji niti na Hrvatskem kreditno zadružništvo ni tako razvito kot pri nas, kajti v Sloveniji imajo poleg tega še kreditne zadruge okrog 800 milijonov vlog. Zadruge in ostale hranilnice skupno pa izkazujejo preko ene milijarde vlog, torej več kakor banke, ki so pri nas nastale šele v novejšem času. Vendar pa tudi v Sloveniji banke predstavljajo že precejšnjo koncentracijo kapitala, dasi imamo tu samo 11 bančnih zavodov, od katerih sta pa samo dva večja, ki sta ustanovljena z domačim slovenskim kapitalom, namreč Ljubljanska kreditna banka in Zadružna gospodarska banka.

Kako pa banke prav za prav vršijo svoje poslovanje v podrobnem? Marsikdo bi o tem rad kaj natančnejšega izvedel, posebno, ker nekateri ljudje še vedno mislijo, da se po bankah kar zlahka denar »dela«, oziroma, da se tu zbirajo taki dobički, da jih je na koncu leta že kar težko razdeliti.

Dr. Aleš Ušeničnik označuje v »Socialni ekonomiji« banke kot ustanove za posredovanje denarnih in kreditnih poslov. Držimo se te definicije in pogledimo, kako se vršijo ti posli v praktičnem gospodarskem življenju, posebno, kako nastaja že prej omenjena koncentracija kapitala.

Posamezni šteditelj vloži gotovo vsoto pri svoji rajfajzenski posojilnici na deželi ali pri kaki mestni ali okrajni posojilnici v manjšem mestu. Posojilnica navadno vsega denarja nima izposojenega, ampak odvišni denar pošlje svoji zadružni zvezi, ki zopet ne porabi vsega za eventualne kredite drugim članicam, ampak ima gotove vsote vedno »likvidno« (takoј dvigljivo) naložene pri kakem bančnem zavodu. Isto velja glede vseh drugih večjih posojilnic in hranilnic, katerih vsaka ima en del gotovine naložene po navadi pri več bankah, da jo v slučaju potrebe takoj lahko dvigne iz tako zvanega »nevezanega« računa, t. j. da vloženi denar vsak čas lahko dvigne. Pri »vezanih« vlogah (na eno- ali trimesečno odpoved), ki se obrestujejo nekoliko višje, je določen odpovedni rok, vendar vsi večji zavodi po navadi na zahtevo izplačujejo takoj tudi vezane vloge, le da za odpovedno dobo odbijejo razliko na obrestih.

Eden glavnih pogojev za uspešno bančno poslovanje je namreč dandanes velika likvidnost, to se pravi, banka mora ob vsakem času imeti na razpolago toliko gotovine, da lahko izvršuje vsa izplačila, ki se od nje zahtevajo. Samo na ta način si je mogoče zagotoviti zaupanje vlagateljev, posebno velikih podjetij. Hranilne vloge se po navadi ne dvigajo v večjih množinah, pač pa velike tvrdke in podjetja pogosto dvigajo in nakazujejo visoke, včasih milijonske vsote, ob drugi priliki pa zopet velike zneske vračajo na svoj tekoči račun. Zato je treba paziti na likvidnost, posebno ob gotovih razdobjih, ko se vršijo velika izplačila, n. pr. ob koncu tedna za plače delavcem; ali ob koncu meseca (tako zvani »ultimo«), ko se poravnavajo računi; spomladi, ko se začne delo na polju in poljedelci kupujejo semenje, umetna gnojila, stroje itd. ter se začne gradbena sezona; potem ob žetvi in obiranju hmelja, ko potrebujejo trgovci denar za nakup in izvoz itd. Industrija rabi ob gotovih časih denarna sredstva za nakup surovin, gotove panoge za preskrbo premoga in podobno. Vse take potrebe je treba predvideti in včasih imeti v blagajni ali pa na drugih primernih mestih zelo velike vsote. Likvidnost predstavljajo namreč poleg gotovine v blagajni tudi naložbe pri Narodni Banki, poštni hranilnici, pri drugih solidnih in velikih denarnih zavodih, nadalje dobre trgovske menice, ki jih je pri Narodni Banki takoj mogoče eskontirati (vnovčiti z odbitkom obresti do dneva, ko je treba plačati vsoto, označeno na menici), naložbe v državnih papirjih, ki jih je takoj mogoče prodati na borzi itd. Seveda denar po preteku napetosti (t. j. onega časa, ko se denar najbolj rabi za izplačila in nakupe, kot smo prej omenili) zopet priteče nazaj, če je denarni zavod poprej ugodil vsem izplačilnim zahtevam ter si tako pridobil splošno zaupanje. O trgovskih tvrdkah včasih čitamo, da so »imobilizirane«, t. j., da nimajo likvidnih sredstev za poravnavo tekočih obveznosti, ker so dale preveč blaga na kredit in dolgov ne morejo izterjati. Vsak denarni zavod mora pač gledati, da nikdar ne zaide v tak položaj.

Pri bankah se torej koncentrira, kot smo videli, odvišni ali v svrho likvidnosti naloženi denar večjih ali manjših drugih denarnih zavodov, raznih zavarovalnic, poleg tega tudi vseh velikih trgovskih in industrijskih podjetij, poštnih hranilnic, raznih socialnih ustanov itd. Razen tega seveda banke sprejemajo hranilne vloge od vsakogar ali pa trgovcem otvarjajo tekoče račune, da

iz istih bodisi potom čekov ali pismenih nalogov nakazujejo denar svojim trgovskim zvezam v tu- ali inozemstvu. Tekoči račun je bodisi za trgovca ali pa tudi za privatnika, ki ima veliko denarnega prometa, veliko izplačil in nakazil, izvrstna pomoč pri njegovem poslovanju, kajti v njem so vsa vplačila in izplačila natančno zabeležena tudi z navedbo svrhe ali imena koristnika, tako da ima v njem poslovni človek natančen pregled svojega denarnega obratovanja. Mnogi ljudje so pozabljeni, radi izgubijo potrdila itd. Če pa vsa izplačila in nakazila izvršujejo preko svojega bančnega zavoda, isti vodi zanje pregled in jim nikdar ni treba računov plačevati dvakrat. Zato n. pr. angleške in ameriške banke čekovnih računov privatnikom pogosto sploh ne obrestujejo, ampak mora imetnik računa za vodenje takega pregleda še plačati majhen prispevek, čeprav imajo na računu vedno nekaj gotovine.

Praga: Brat I. Kermavner na bradlji.

Kot torej vidimo, poslovno življenje zahteva veliko izplačil in nakazil, in če bi vsa hoteli izvrševati v gotovini, bi se dandanes bankove še hitreje trgali. Zato rabi moderno gospodarstvo vedno več denarnih in plačilnih surrogatov (nadomestkov). Tu imajo važno vlogo posebno čeki. Ček bi na kratko označili kot plačilni nalog na denarni zavod v gotovi predpisani obliki. Anglež in Amerikanec malokrat plačuje z gotovim denarjem, posebno večjih vsot ne, ampak vedno nosi pri sebi čekovno knjižico ter od slučaja do slučaja izpisuje čeke in jih izroča svojim poslovnim prijateljem kot plačilo. Angleži so n. pr. na čeke tako navajeni, da se hudujejo, če jim v Ljubljani takoj ne izplačamo njihovega osebne čeka, in niti en moment ne smemo dvomiti, da ne bi imeli zadostnega kritja pri svoji banki v Londonu.

Čeki in bančna nakazila na podlagi že zgoraj omenjenih tekočih računov nam prihranijo potrebo plačevanja v gotovini. Z gotovim denarjem se danes tudi že pri nas vsaj v trgovini plačujejo le še manjše vsote, sicer se poslovanje vrši potom prenosov iz računa na račun. Kdor ve, kako velikanske vsote se dnevno nakazujejo sem in tja med glavnimi tržišči in večjimi mesti Jugosla-

vije, bo rad potrdil, da bi današnji obtok bankovcev niti izdaleka ne zado-
stoval, če bi se samo en del trgovskih in denarnih nakazil moral izvrševati v
gotovini.

Poudariti se mora tudi, da bančni zavodi izvršujejo nakazila vsaj na
mesta, po katerih se nahajajo njihove podružnice ali pa drugi denarni zavodi,
po navadi hitreje in ceneje kot se to da narediti na katerikoli drugi način. Če bi
n. pr. kdo hotel nakazati iz Ljubljane v Zagreb recimo Din 100.000 potom poštinih
nakaznic, bi jih moral izpisati lepo število in še stalo bi ga precej. Če se plača
po položnici (ako ima prejemnik račun pri poštni hranilnici), mora prejemnik
od vsake postavke na računu plačati gotove stroške poštne hranilnici. Vsak
večji bančni zavod bo pa po navadi tako nakazilo izvršil brezplačno, ker izstavi
le dobropis ali izplačilni nalog na svojo zagrebško zvezo ter ima stroške le za
poštino. Neverjetno se sliši, a vendar je res, da banke v normalnih časih velika
nakazila pogosto ceneje izvršujejo kot pa mala, kajti če imajo ta posel dobro
vpeljan, se neprenehoma nabirajo večje vsote v blagajni in ni treba imeti veliko
gotovine za rezervo, kar igra veliko vlogo pri vzdrževanju likvidnosti, katere
važnost smo naglasili že zgoraj. Zasluži se na ta način na obrestih, ki se pri
bankah zaračunavajo po dnevih, kajti denar prejmem že danes, nakazila se pa
izvršujejo na ta način, da se sprovede dobropis koristniku ali zavodu v drugem
mestu za en ali dva dni kasneje. Tako n. pr. obresti za en dan od Din 100.000
znašajo Din 16-67 po 6%, kar izgleda sicer malenkostno, a pri velikem obratu
čez leto in dan se vendarle precej nabere. Zato veliki zavodi z mnogimi po-
družnicami pogosto vršijo vnovčenje trgovskih nakaznic, čekov, menic itd. brez-
plačno ali pa z zelo majhnimi stroški, dočim je splošno znano, da so najdražje
banke po kakih malih mestih, ki zaračunavajo neprimerno visoke stroške.

Banke izdajajo v svrhu olajševanja in pospeševanja potniškega in turistov-
skega prometa tako zvana kreditna pisma, izplačljiva proti primerni legitimaciji
pri drugih denarnih zavodih po različnih mestih, tako da potniku ni treba nositi
s seboj veliko gotovine in se mu torej ni treba bati tatvine. Sličnemu namenu
služijo tudi »potniški čeki« v raznih tujih valutah, ki se izplačujejo le proti
osebni podpisu, katerega vzorec se že na čeku nahaja, tako da je vsaka
prevara popolnoma izključena.

Iz potrebe, da se izognemo prenašanju denarja iz enega mesta ali iz ene
dežele v drugo, je nastala tudi menica, ki bi zahtevala celo poglavje zase. Na
kratko bi menico označili kot v posebno ostri obliki izstavljeno obvezo na plačilo
gotove vsote ob natančno določenem času. Če se menica ob zapadlosti ne plača,
se potem na posebno nagel način lahko iztoži. Navadne trgovske menice so
večinoma izstavljene z zapadlostjo na tri mesece ali pa po dogovoru. Izstavitelj
menice (trasant) je prodajalec blaga, kupec jo podpiše kot »akceptant« in za
dodatno varnost lahko služijo še drugi podpisniki kot »žiranti«. Menica, katero
so podpisale zanesljive osebe, služi kot podlaga za kredit ter jo banka »eskon-
tira« (unovči z odbitkom obresti do zapadlosti). Menice najboljših trdk banke
potem lahko eskontirajo naprej pri Narodni Banki (reeskont) ali pri kakem
drugem denarnem zavodu. Važno pri menici je to, da vsi menični podpisniki
ostanejo v obveznosti po natančno določenem redu, dokler menica ni plačana.
Radi tega je pa menica tudi nevarna, ker se nikdar ne more vedeti, kdaj bo
plačilo vsled neizpolnjene obveznosti tega ali onega podpisnika zadelo katerega
izmed ostalih žirantov. Zato izven trgovskih krogov previdni in pametni ljudje
menice le zelo neradi in z veliko opreznostjo podpisujejo, kar je čisto pravilno.
Pristavili bi še, da mora vsaka menica biti v besedilu izrečno označena kot
taka (t. j. z besedo »menica«), sicer nima menične obveznosti.

V velikem trgovskem prometu, posebno pri prekomorski kupčiji plačilno
sredstvo ni denar, ampak menica na kako veliko trgovsko središče (London).

Tako pridemo do nakazil v tuji veljavi in taka nakazila v bančnem jeziku imenujejo »devize«. Vse devizno poslovanje je pri nas še vedno pod strogo kontrolo finančnega ministrstva, da se prepreči špekulacija z domačo valuto. Nakazila v tuji veljavi in sploh tuje valute se smejo prodajati le trgovcem za uvoženo blago, potnikom itd., ljudem brez resnične potrebe pa le za točno določene majhne vsote, tako n. pr. sedaj brez uradnega dovoljenja privatnikom le do Din 500 na mesec.

Sicer so danes tako rekoč že vse evropske valute stabilizirane (t. j. njihova vrednost je stalna), a v inozemstvu še vedno uživajo največji sloves poleg dolarja angleški funt in švicarski frank, in vsled tega se še vedno največ nakazil zahteva v navedenih valutah. Devizno poslovanje v zvezi z menicami v tuji veljavi, ki prihajajo k nam v vnovčenje, je prav zanimivo, ker človek vedno lahko opazuje, v katerih smereh se razvijajo naše trgovske zveze z inozemstvom, in tu se pri večjih bančnih zavodih neprestano piše, brzojavlja in telefonira na vse strani, v vsa važna trgovska središča in glavna mesta velikih evropskih držav, London in New York, v vseh glavnih svetovnih jezikih. Kot zanimivost bi omenil, da sem v dejanski poslovni praksi en sam dan že nakazoval denar v vseh pet delov sveta. V Angoro je šel dolarski ček, v Indijo, na Kitajsko in Južno Afriko nabrane podpore domačim misijonarjem, v Avstralijo odhajajočim izseljencem iz Cerknice sem dal na pot ček na London, v Ameriko sem poslal del neke zapuščine. Poleg tega so pa še šla nakazila v skoraj vse važnejše evropske države. Na Norveško za »skije«, na Angleško za prvovrstno volneno sukno, na Nizozemsko za avtomatične tehtnice, v Belgijo in na Francosko za svileno blago in parfumerije, v Švico za ure, na Špansko za papriko, vnico za pomladanske cvetlice, v Italijo za južno sadje, na Češko za tkanine, v Nemčijo za knjige in stroje, v Avstrijo za papir, moderne damske čevlje, modno blago itd.

Vse večje devizne transakcije se koncentrirajo na borzi, ker se n. pr. protivrednost v tuji veljavi, ki jo trgovci prejmejo iz inozemstva za izvoženo blago (les, hmelj, živino itd.), mora prodati na borzi. Zelo važen je pri banki tudi nakup tujih valut (inozemskega denarja), ki jih iz obližnjih dežel prinašajo potniki, turisti in letoviščarji, iz bolj oddaljenih kot so Francija, Belgija, Holandija, Amerika itd. pa pošiljajo naši izseljenci. Pripomnili bi, da Francija in Belgija dasta malo, iz česar bi sklepali, da tu naši ljudje primeroma malo zaslužijo. Pač pa prihaja iz Nizozemskega veliko holandskih goldinarjev (1 hfl = Din 22.50), iz Amerike pa tudi še danes mnogo dolarjev. Dobro je, da so se ljudje končno izpametovali ter v pismih ne pošiljajo več toliko papirnatih bankovcev, ampak dolarske čeke na New York, ki so prvič več vredni kot bankovci, drugič se pa ne dajo tako lahko ukrasti, ker so izstavljeni na ime koristnika, ki potem po prejemu mora na zadnji strani ček »žirirati« (podpisati). Nato si prejemnik da potrditi podpis pri občinskem uradu (brezplačno) ter potem ček zamenja pri kakem uglednem bančnem zavodu. Kurz se vedno lahko kontrolira na podlagi borznih poročil v dnevnem časopisu.

Končno nam je odgovoriti še na vprašanje, kako banka živi, kako se vzdržuje? Pri vseh opisanih poslih, ki smo jih seveda mogli označiti le v glavnih potezah, je treba nekaj zaslužiti: zaračunavajo se stroški, razen tega je kot pri vseh denarnih zavodih eden največjih dohodkov razlika v obrestni meri med vlogami in posojili. Časi sijajnih zaslužkov prvih povojnih let so seveda že davno minuli in danes je treba delati s skromnimi dobički.

Podobno kot po drugih deželah z urejenim gospodarstvom mora tudi pri nas obrestna mera iti navzdol. Odkar smo dosegli dejansko stabilizacijo (ustaljenost) dinarja, gre vse stremljenje bančnih zavodov za tem, da se obrestna mera po možnosti zniža, ker je ista v Jugoslaviji na splošno za ureditev stalnega gospodarstva še vedno previsoka. Za Slovenijo to še ne velja v toliki meri kot

za južne kraje naše države, kjer vlada veliko pomanjkanje kapitala, ker ljudje še niso navajeni na štedenje v našem smislu. Zato je tudi tam obrestna mera neprimerno visoka in celo v Belgradu seveda stalno višja kot v Ljubljani ali v Zagrebu. Pri nas v Sloveniji bi pa lahko rekli, da se je vsaj kmetijski kredit že zelo približal predvojnemu stanju, kajti vsled izvrstno razvitega denarnega združništva dobi naš kmetovalec pri domači posojilnici kredit že po 6%.

Banke se pa pečajo s trgovskimi krediti v raznih oblikah in tu sedaj znaša obrestna mera 8—12%. Kmetovalec, ki na leto samo enkrat pridela, višjo obrestno mero kot 6% le zelo težko prenese, trgovec pa, ki mogoče svoj kapital obrne vsaj dvakrat na leto, plača tudi 12%, vendar pa je v primeri s svetovnim gospodarstvom tudi trgovski kredit pri nas še vedno predrag. V veliko večji meri pa to velja še za industrijske kredite, posebno pri takih industrijah, katerih izdelki morajo na svetovnem trgu tekmovali z izdelki visoko razvitih industrijskih držav. Tu je v precejšnji meri prizadeta tudi Slovenija, kajti ker ne moremo več pošiljati v inozemstvo toliko ljudi kot pred svetovno vojno, se moramo industrijalizirati ter izvažati iz Slovenije tovarniške izdelke, katerim moramo polagoma utirati pot tudi na svetovni trg.

Poslovanje, kot smo ga opisali, predstavlja tako zvani trgovski tip banke in na tej podlagi slone tudi naše banke. Obstojajo pa tudi še tako zvane hipotekarne banke, ki se pečajo s hipotekarnimi posojili različne vrste (posojila na vknjižbo). Nadalje imamo še banke za posebne namene, kot so pri nas državna hipotekarna banka, državna obrtna banka ter ravnokar nanovo osnovana državna agrarna banka, ki so opremljene z različnimi ugodnostmi.

Posebne važnosti je v vsaki državi tako zvana »Narodna Banka«, ki je tudi pri nas popolnoma privatna (torej ne državna) ustanova, ampak ima od države posebno pravico za izdajanje bankovcev. To je torej edina banka, ki »denar dela«. Narodna Banka je prav za prav banka bank, ker daje posojila (eskontira dobre trgovske menice) predvsem le bankam in drugim večjim denarnim zavodom ali pa zelo velikim, prvovrstnim podjetjem, pa tudi tem po navadi le s posredovanjem bančnih zavodov.

Po velikih državah Narodne Banke z dviganjem ali znižavanjem eskontne obrestne mere odločilno vplivajo na denarni trg, pri nas pa je v dobrih in slabih časih eskontna obrestna mera Narodne Banke 6%, kar je prav za prav za denarne zavode posebno ob časih visoke obrestne mere bilo zelo ugodno, toda celokupna vsota kreditov, ki jih Narodna Banka v primeri z drugimi denarnimi zavodi v Jugoslaviji stavlja na razpolago našemu gospodarstvu, je veliko premajhna, da bi mogla odločilno vplivati na višino obrestne mere, kot se je to že večkrat ugotovilo pri raznih posvetovanjih v zvezi s tem vprašanjem. Pač pa je pri nas Narodna Banka odločilno sodelovala pri ustaljenju dinarja.

Na banke široki sloji pogosto gledajo z nezaupanjem, deloma ker ne poznajo njihovega delovanja, deloma pa, ker je v prvih povojnih letih vsled nesolidnega poslovanja nekaterih zavodov po raznih krajih Jugoslavije mnogo nele premožnih, ampak tudi tako zvanih malih ljudi utrpelo veliko škodo. Vsled tega so se večkrat pojavljale zahteve, naj bi država vodila strogo nadzorstvo nad denarnimi zavodi v svrhu zaščite hranilnih vlog, posebno še takih, ki prihajajo od izseljencev. K temu bi pripomnili, da se v mnogem oziru nadzorstvo itak že izvršuje, kaka popolna kontrola bi pa bila seveda nemogoča, ker nima država za ta posel potrebnih strokovnjakov. Najboljše jamstvo je pač pošteno, solidno poslovanje in sposobno strokovno vodstvo, kot se to zahteva pri drugih, velikih narodih, ki stoje v gospodarskem oziru na višku. V tem oziru se bomo seveda marsikaj še morali učiti od inozemstva, posebno od Angležev in Nemcev.

† Ivan Kramar, odsek Homec.

(† 15. VIII. 1929.)

V našem odseku se je zopet oglasil Angel smrti — nebeški vrtnar, ki je utrgal krasno cvetko in jo na božje povelje presadil v nebeški vrt.

Na dan, ko je bila Marija vzeta v nebo, se je raznesla vest, da si Ti — dragi Ivan preminul. — Kadar zagrabi smrt tako blizu, in tako nenadoma, obstane človek zamišljen, čeprav je še mlad.

Na veliki Šmaren opoldne je bil med nami še tako živahen in vesel — vesel bi menda tudi bil, čeravno bi vedel, kaj mu bo prineslo isto popoldne, kajti na njem ni bilo nikdar opaziti drugega kot prijaznost, veselje in dobrotljivost. Na praznik popoldan je bil še pri sestanku Marijine družbe in je pristopil še k društvu »Treznosti«. Ko pa se je po končanem sestanku peljal s kolesom po strmem klancu, mu je naenkrat odpovedala zavora in priletel je v bližnji skedenj s tolikšno brzino, da je obležal na mestu nezavesten. Naš g. župnik so prihiteli in mu v zadnjem momentu še podelili sv. poslednje olje, na kar je takoj izdihnil svojo plemenito dušo.

Mlad si odšel Ivan, svež in nedotaknjen. Marija, ki si jo vedno ljubil in častil, Te je na svoj praznik rešila iz doline solz in Te ponesla v naročje Tvojemu ljubemu očetu, kjer bosta skupno pri Bogu prosila milosti še za nas ostale zemeljske popotnike.

Bil si zvest, odkritosrčen prijatelj z dušo in telesom, res pravi Orel.

Dolgost življenja Tvojega je bila kratka. Ako bi šteli Tvoja leta, ki si jih preživel tako vzorno na zemlji, bi prišli le do številke 19; ako bi pa mogli prešteti vse številne žrtve, ki si jih doprinesel za orlovstvo, bi pač ne mogli prešteti teh del.

Koliko ur in večerov je bilo, ki si jih žrtvoval Orlu in njemu sorodnim društvom. Vneto si deloval pri Prosvetnem društvu, kajti bil si delaven član dramatičnega odseka.

Ah! Ivan, zakaj si nas zapustil? Mar nisi hotel biti več med svojimi brati in sestrami, med tovariši? Saj smo Te ljubili ne samo mi, ampak vsak, kdorkoli Te je poznal.

Izpolnili smo Ti tudi željo, da smo Te oblekli v kroj; kajti že poprej si večkrat pripominjal, kadar bodeš umrl, da Te morajo obleči v kroj.

Od vseh strani so prihiteli številni bratje in sestre, prijatelji in znanci, da Te spremljajo na zadnji poti. Prinesli so šopke, da so okrasili Tvojo belo krsto. Na grob so Ti pa položili številne vence belih in rdečih rož v znak nesebičnosti in ljubezni.

Duša Tvoja se je preselila v boljšo domovino, kjer uživa plačilo za svoje lepo življenje.

Telo smo izročili zemlji materi — a ime Tvoje si je pa zapisala naša organizacija v zlato knjigo vzornih članov.

Bog živi!

Tajnik.

† Ivan Kramar.

Praga: Vaza, »prehodno darilo«, ki ga je prejela jugosl. vrsta od mednarodne unije.

Novi orlovski domovi na Češkem. V poslednji dobi so si češki Orli zopet zgradili 12 novih orlovskih domov.

Dijaški orlovski tečaj (od H. S. O.) v Mokricah. Kakor S. O. S. tako tudi Hrvatski orlovski savez prireja vsako leto »Dijaški orlovski tečaj«.

Blizu 200 navdušenih dijakov-Orlov je prihitelo 24. junija v Zagreb. Prvi so bili dijaki iz Sibenika, prihiteli pa so tudi v večjih grupah iz Varaždina, Vinkovcev, Zemuna, Osjeka, Subotice, Broda, Karlovca, Sušaka, Senja, Sarajeva, Splita in drugod. Iz Zagreba so se skupno odpeljali v Samobor, odtod pa so odšli v romantične Mokrice, kjer se je tečaj vršil. V Mokricah stoji sredi mogočnih gozdov romantičen srednjeveški grad in v tem gradu so se nastanili tečajniki. Lastnik gradu, g. Berger, je bil tečajnikom prav očeto vsko naklonjen in jih je prevzel v oskrbo.

Tečaj se je pričel 25. junija s sv. mašo. Veliko dvorano so spremenili v lepo kapelico, kjer so opravljali tečajniki svoje pobožnosti. Bili so vsak dan pri sv. maši in imeli so tudi med tem 10 krasnih, spodbudnih govorov.

V »Viteški dvorani« so imeli predavanja. Naslovi predavanj pričajo o resnosti in pravi veliki vnemi hrvatskih Orlov-dijakov. Samo par jih naštejemo: »Sodobne ideje, ki prežemajo našo inteligenco. Temelji vzgoje Orlov-dijakov. Intelektualna priprava Orlov-dijakov i. dr.

Zgledno in hvalevredno pa je to-le:

Zadnjo noč pred zaključkom tečaja so udeleženci na lastno željo skozi celo noč molili pred Najsvetejšim. Niso molili vsi hkrati, temveč so se menjali tako, da so vsi prišli na vrsto.

To je lep zaključek tečaja in Bog bo gotovo obilno blagoslovil delo teh bratov v prosep orlovske organizacije.

Nov rekord. Francoski zrakoplovec Birgen je pred kratkim dosegel rekord v letu v višino. Na avijonu, s 500 kg obteženim, je dosegel višino 9500 m. Doslej je imel ta rekord Nemec Schincinger, kateremu se je s prav tako težkim avijonom posrečilo doseči višino 9190 m.

Iz kraja v kraj

Sv. Tomaž pri Ormožu.

Devet let je minulo, odkar se je pri Sv. Tomažu ustanovil orlovski odsek. Pestra je naša devetletna zgodovina. Premagavši otroško dobo, je začel odsek z rednim poslovanjem, fantovskimi sestanki, predavanji, telovadbo itd. Sčasoma se je ustanovil orliški krožek, naraščaj, gojenke. Velika je postala naša družina, a strehe ni imela. Pač je bila v tuji hiši ena soba, »Čitalnica«, a sčasoma ni zadostovala naraščajskim potrebam. Telo-

vadbe pozimi nismo mogli imeti. Igre smo prirejali z velikimi sitnostmi na prostem. Kulise smo potem pozno v noč prenašali okoli in iskali mesta zanje. Ni kazalo drugega, ko postaviti lasten dom. Pozimi so bratje šli po fari in prosili drevesa; farani so se radi odzvali. Les smo pripravili, a potem je delo obstalo dotlej, dokler nismo dobili za kaplana č. g. Pribožiča. On je s svojim blagim značajem navdušil člane in farane k nadaljevanju priprav za gradnjo. Podrli smo

en vogel starega gradu Braneka in opeko zvozili k Sv. Tomažu. Počasi a sigurno so rastle zidovi, ostreže in oprema. In prišel je 15. september 1929; dan otvoritve našega doma. Na predvečer smo v čast prevz. škofu g. dr. Tomažiču priredili akademijo. Drugi dan je bila blagoslovitev in javni nastop s sodelovanjem sosednih odsekov in krožkov. Dom je zgrajen skoro izključno s kulukom. Vzeli smo v roke vozove, motike, sekire in tolige in vozili, kopali in sekali, da je bilo veselje. Sedaj stoji dom, v ponos in radost nam, ki smo ga gradili. Naj bo izhodišče katoliško prosvetnega duha, naj se uri in utrja v njem naša mladina, da bo res elita našega slovenskega naroda.

Braslovče.

Vendar enkrat sem se odločil kot član braslovškega orlovskega odseka, da napišem par vrstic za naš preljubljeni list. Ne mislite, da mi Braslovčani počivamo v kaki hladni senci. Delamo vedno za procvit naše lepe organizacije. Šesti oktober nam je bil poln veselja in radosti. Napravili smo prvo akademijo. Sodeloval je z nami odsek Polzela, ki je eden najboljših v Savinjski dolini. Sodeloval je tudi orliški krožek s svojimi krasnimi simboličnimi vajami. Tako so se priljubili našim vrlim dekletom, da so še isti dan sklenile, da se tudi v Braslovčah mora ustanoviti orliški krožek. Zakaj bi se pa ne ustanovil, saj ima braslovška župnija nešteto brhkih deklet, ki bi se žrtvovala za orliški krožek. Skoro bi pozabil na nekoga, ki je tudi veliko pripomogel naši prireditvi, to je gospod profesor Marolt, ki je s svojimi krasnimi besedami poudarjal, da orlovska organizacija ni prisiljena, ampak je organizacija prostovoljcev. Zato pa prostovoljci naprej. — Bog živi! — Brat Franjo.

Šmihel pri Novem mestu.

Prav si imel, br. Franjo, ko si zapisal v zadnji številki, da je Dolenjska svet zase. Pa vse premalo je še poznana in zato ni nič kaj na dobrem glasu. Postala je nekako omalovaževanje, češ, kaj pa more priti dobrega z dolenjske strani. Lahko mirno rečemo, da nam krivico dela, kdor tako sodi o nas. Res je, da mnogih lastnosti, katere imata Gorenjec in Stajerec, Dolenjec nima, je pa tudi gotovo, da ima mnoge, katerih ona nimata. Vzrok take sodbe je krivo nepoznanje. Po enem slabem kraju razširi sodbo o vsej Dolenjski. — Ena glavnih značilnosti prebivalcev novomeškega okraja, zlasti tako zvanega Podgorja, ki se razprostira nekako med reko Krko in bajnimi Gorjanci, je nepremagljiva konservativnost, ki ima svoje slabe, pa tudi dobre strani. Trdno se držijo raznih svojih starih običajev. Do napredka, naj si bo kakršnegakoli, tudi v gospodarstvu, so silno nezaupni. To pa, kar po dolgem času spoznajo za dobro, sprejmejo in tudi obdržijo. — Društva so se že od prvih početkov morala boriti za velikimi težavami

v tem okraju. Vzrok temu je vprav prevelika konservativnost in nezaupnost do vsega novega. Tudi sedaj še ni dosti boljše. Redki so okrog Novega mesta kraji, kjer bi cvetelo društveno življenje. Skoro vedno so v boju za obstanek. Le velika delavnost in požrtvovalnost kaplanov po farah in drugih navdušenih članov-voditeljev jih vzdržuje, da ne propadejo. In vendar je prav tu najhvalečnejše torišče za društveno življenje. Saj je tu še zelo razvito pijančevanje in vse kar je z njim v zvezi: surovost, pretepi itd. Orla čaka v novomeškem okraju še zelo velika naloga, da kmečke in delavske fante organizira in vzgaja. Lep primer društvenega življenja v tem kraju nudi odsek Šmihel. Ze v čas pred svetovno vojno segajo prvi početki Orla, pa vojna je društveno življenje v kali zadušila. Takoj po svetovni vojni se je začelo delo znova na pobudo Leopolda Turšiča, tedanjega tukajšnjega kaplana. Začelo se je z velikim navdušenjem, toda treba je bilo vedno dajati novih pobud, da ni delo zamrlo. Vse do 1925. leta je bil za naš odsek čas neprestanih vsakovrstnih bojev. Šele tedaj se je začelo pravo, redno društveno življenje. Člani so šele tedaj dobro spoznali, kaj orlovstvo prav za prav hoče in kaj je njegov namen. Zunanji izraz notranjega dela so bile prireditve in javni nastopi, ki so se po organiziranosti mogli meriti z nastopi drugih odsekov. V preteklem letu je odsekovo življenje precej opešalo, kakor v tehničnem, tako tudi v prosvetnem oziru. Ni bila morda tega kriva nezmožnost (saj je odsek imel 4 izprašane člane z vsemi poslovnimi izpiti) ali nedelavnost odbornikov. Celo leto so se ti zavedali svojih dolžnosti. Kolikor je bilo v njihovi moči, so storili. Vzroki zastoja so bili drugi. Brez dvoma je bila mnogo kriva tudi letošnja huda zima. V debelem snegu in hudem mrazu je bilo fantom, oddaljenim po eno uro in še več do društvene dvorane, nemogoče redno prihajati k telovadbi in fantovskim sestankom. S poletjem pa je prišlo delo na polju, mnogo bratov je odšlo za delom po gozdovih in drugod. Vendar bi bilo lahko boljše, če bi bilo v članih več zavednosti. Da pa je odsek le živel, tudi ne morem reči. Odsekovna kronika prča, da je bilo življenje v odseku v primeri z drugimi odseki še precej dobro. Ob orlovskih praznikih se je redno udeleževal polnoštevilno sv. obhajila v krajih. V mesecu marcu je napravil dobro uspelo akademijo. Tudi okrožnih tekem se je udeležil in dosegel zadovoljiv uspeh. Svetovaclavskih dni v Pragi smo se udeležili 3 člani, ki smo vsi odnesli neizbrisne vtise za vse življenje. Odsek se je dalje udeležil polnoštevilno okrožne prireditve v St. Jerneju. 8. septembra je odsek priredil celodnevno prireditev v proslavo 15 letnice prve ustanovitve. Zavedajoč se, da je zunanji nastop namenjen bolj občinstvu, člani sami pa nimajo velike

koristi od njega, zato je namenil dopoldan le orlovski družini. Zjutraj se je udeležil sv. obhajila, po sv. maši pa je imel v društveni dvorani svoje zborovanje, na katerega so bili povabljeni tudi prijatelji orlovstva v fari. Tu so govorili trije govorniki, ki so jasno pokazali, kakšen mora biti pravi Orel in prava Orlica. Popoldne se je vršil telovaden nastop s sodelovanjem novomeškega odseka, ki je bil disciplinirano izveden. Vse točke so bile v zadovoljstvo občinstva dobro izvajane. Vsa proslava se je v redu in miru vršila, z mrakom pa se je zaključila. Ob proslavi petnajstletnice ustanovitve odseka je šmihelski Orel pokazal, da prav razumeva orlovstvo in da je vreden obstanka še v bodoče. Mnogo nalog čaka odbor v bodočem letu. Vse polno težav in ovir mu stoji nasproti. Treba bo močne zavednosti in krepke volje, da bo mogel iti preko njih. Nepremagljivih težav

pa pravi Orel sploh ne pozna. Vse je mogoče doseči tistemu, ki ima močno voljo za dosego stavljenih ciljev. Odbor ima zlasti nalogo, da pridobi novih članov in da obnovi ter poživi fantovske sestanke, ki morajo biti vsakemu odseku središče društvenega življenja. Na njih se fantje vzgajajo in učijo. Predavatelji jim povedo mnogo novega, kar rabijo za življenje, ali še bolj važno pa je zanje to, da se na sestankih neprisiljeno porazgovorijo, spoznajo drug drugega in tako postanejo kot bratje ene družine. V razgovorih spoznajo napake, pa tudi dobre lastnosti drug drugega. Truditi se morajo, da odpravijo napake in si prisvojijo dobre lastnosti. Sestanki in telovadne ure bodo na ta način postali šola značajeve ter odločnih hatoliških mož, ki bodo nekoč stali v življenju na mestu. Saj prav takih potrebuje sedanji čas. — Bog živi! — Brat Jože.

Urednikov radio

Brat Jože v Šmihelu. Dasi je Tvoj dopis precej obširen, sem ga vendar v celoti priobčil. Posebno radi tega, ker jasno in vsestransko podaja pravo sliko Vašega odseka, in naj se torej tudi drugi dopisniki iz njega uče, na kaj naj posebno pazijo pri svojih dopisih. Posebej bi vse brate opozoril na Tvoje izvajanje o pomenu fantovskih sestankov, ker res nikdar ni zadosti poudarjeno, da morajo fantovski sestanki biti srce vsega orlovskega odsekovnega življenja.

Br. Iv. P., Šmartno ob Dreti. Tvoj »Orlovski vzlet« ima krasne misli. Veruj mi, da bi ga rad priobčil ravno radi navdušene vsebine. Toda oblika je še premalo oglašena. Svetujem Ti, da znova vzameš pero v roke in te misli, ki si jih hotel povedati v pesmi, izraziš v kratkem, preprosto spisanem prozaičnem dopisu. Pa povej vse, kar si tistega lepega avgustovega dne sam užival, in bomo s Teboj vred veseli vsi, ki bomo to brali. — Bog Te živi!

To in ono

Nove knjige.

»Misao« se imenuje novi orlovski list, ki so ga pričeli izdajati hrvatski Orli. Že zunanja oprema lista je moderna in prav lična. Kakšen je namen te revije? Biti hoče strogo idejna revija preporodnih misli hrvatskega Orlovstva, kolikor nudi orlovski inteligenci jasne, avtoritativne nauke za delavni, versko-nravní preporod posameznikov in naroda. — Učiti hoče ljudi, da vse svoje življenje motrijo z verskega vidika. Biti hoče litetarni list, seznanjati hoče člane s prevodi odlične katoliške literature, zlasti s spisi modernih konvertitov. Pazljivo hoče slediti željam sv.

očeta, prinašati razlago njegovih okrožnic, pisem in govorov. Biti hoče idejni regulator za pravilno postavljanje telesne kulture na prvo mesto. »Misao« zasleduje idejno linijo in tradicijo bivše »Orlovske misli«, ki je bila priloga »Orlovski straži«.

Mali oglasi.

Drog, ki je bil kupljen v letu 1922 po nabavni zadrugi, je naprodaj. Proda se tudi 12 orliških krojev. Naslov pove uredništvo »Mladosti«.

14. letnik »Mladosti« kupim. Naslov na uredništvo »Mladosti«.

Vsebinska 11. številke: P. Roman: Immaculata v sijaju zvezda. — Prosveta in vzgoja: P. Krizostom: Fantovska beseda Brezmadežni. — A. Komar: Fantiči. — Dr. Fr. Jaklič: Po mnogih zmotah in zablodah. — Fr. Strah: Med brati Cehi. — Fr. Neubauer: Ribič. — J. Tajčman: Bratova tožba. — Organizacija: Narte Velikonja: Crimen laesae maiestatis organisationis. — O vlogi in pomenu bank v današnjem gospodarskem življenju. — V božjem miru: † Ivan Kramar, odsek Homec. — Po svetu okrog. — Iz kraja v kraj: Sv. Tomaž pri Ormožu. — Braslovče. — Šmihel pri Novem mestu. — Urednikov radio. — To in ono: Nove knjige. — Mali oglasi. — Slike: Praga: Nastop Mladcev na Stadionu. — Praga: Veličasten orlovski nastop na Stadionu. — Praga: Brat I. Kermavner na bradlji. — † Ivan Kramar. — Praga: Vaza, prehodno darilo jugoslovanske vrste.

Specialna mehanična popravilnica
Telefon štey. 2980

MLADOST

MLADOST glasilo Slovenske orlovske zveze v Ljubljani, izhaja 17. v mesecu. Urejuje dr. Gregor Žerjav. Vodnikov trg 4. List izdaja konzorcij „Mladosti“ (dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska cesta 88). Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čef) — Upraviništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisařna Društvene nabavne zadruge). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (Slov. orl. zveza). — Naroča se: Upraviništvo „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. — Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno za vse druge Din 30— letno; posamezna številka Din 250. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

USTANOVljena leta 1889

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

GRADSKA ŠTEDIONICA

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA

Telefon šte. 2016

Poštni ček 10.533

Stanje vloženega denarja
nad 360 milijonov dinarjev

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter vso davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.